

RAPORT WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 12 - 13 października 2013 r. na kierunku *ekonomia* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych realizowanych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Danuta Strahl – członek PKA

członkowie:

- dr hab. Bogusław Plawgo - członek PKA

- prof. dr hab. Magdalena Osińska - ekspert PKA

- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA – ekspert formalno-prawny

- Monika Narloch – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Wizytacja na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie na kierunku *ekonomia* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2013/2014. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się w tej jednostce organizacyjnej po raz pierwszy.

Aktualna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

Załącznik nr 1 Podstawy prawne oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1)

Kierunek *ekonomia* jest jednym z 3 kierunków prowadzonych na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Kształcenie na tym kierunku prowadzone jest od roku 2003.

Procedura związana z utworzeniem na Wydziale Nauk Ekonomicznych kierunku *ekonomia* pojawiła się na początku 2002 r. Rada Wydziału przedstawiła – zgodnie z przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz Statutu Uczelni – wniosek do Senatu Uczelni w sprawie utworzenia studiów na ocenianym kierunku studiów. Senat utworzył Uchwałą Nr 109 na Wydziale studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *ekonomia*

realizowane w formie stacjonarnej i niestacjonarnej. W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Rady Wydziału oraz Senatu wraz z listami obecności w powyższej sprawie.

Usytuowanie w/w kierunku na tym Wydziale było uzasadnione posiadaniem odpowiedniej kadry naukowo-dydaktycznej.

Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane, tj. odbywały się zgodnie z zapisami w Statucie, po pozytywnym zaopiniowaniu dokumentów przez Senat.

Strategia Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego została zatwierdzona Uchwałą nr 550 z dnia 17 grudnia 2010 r. w sprawie przyjęcia dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie na lata 2010 – 2020”. W dokumencie tym zatwierdzono również misję Uczelni. Uaktualniona Uchwałą Nr 55 w dniu 26 października 2012 r. Misja i strategia Uczelni zostały zatwierdzone w roku grudniu 2010 r., a zatem już po decyzji Senatu w sprawie utworzenia na Wydziale Nauk Ekonomicznych kierunku „*ekonomia*”.

Strategia rozwoju Wydziału Nauk Ekonomicznych została zatwierdzona Uchwałą Rady Wydziału nr 19/10/11 z dnia 28 czerwca 2011 r. w sprawie przyjęcia strategii rozwoju Wydziału Nauk Ekonomicznych, uaktualniona Uchwałą nr 7/12/13 z dnia 12 grudnia 2012 r., uzupełniona o misję Wydziału.

Koncepcja kształcenia na kierunku *ekonomia* wpisuje się w misję Uczelni, która poprzez ogólne ujęcie pozwalana dostosowanie się do jej założeń. Misją Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego jest wszechstronna działalność na rzecz rozwoju kształcenia wysokiej jakości absolwentów i kadr naukowych, realizacja badań naukowych dostosowanych do potrzeb gospodarki regionu i kraju oraz wzbogacania kultury narodowej. Prowadzone na kierunku *ekonomia* przez kadre naukową badania naukowe zorientowane są na potrzeby regionu warmińsko-mazurskiego jak też ich tematyka uwzględnia skalę globalną i krajową. Strategia Uczelni i Wydziału zgodnie akcentują prowadzenie kształcenia z zapewnieniem wysokiej jakości. Strategia Wydziału zakłada w swoich celach strategicznych: prowadzenie kształcenia i badań naukowych zgodnych z najwyższymi standardami obowiązującymi w reprezentowanej przez Wydział dziedzinie naukowej i prowadzonych kierunkach studiów. Wydział prowadzi badania naukowe w dziedzinie nauk ekonomicznych. Posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie *ekonomia*. Złożony został wniosek do CK o nadanie uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dyscyplinie *ekonomia*. Ocena parametryczna klasyfikuje wydział w kategorii B. Tematyka prowadzonych badań naukowych dotyczy zarówno regionalnych aspektów jak i skali makroekonomicznej i przedsiębiorstwa. Zatem koncepcja kształcenia, kierunku *ekonomia*, która zakłada jedność badań i kształcenia znajduje osadzenie w prowadzonych badaniach naukowych. Wydział w swojej strategii zakłada troskę o wysoką jakość kształcenia. Koncepcja kierunku *ekonomia* zarówno na studiach I jak II stopnia zakłada wyraźną orientację na kontakty z praktyką gospodarczą a także na współpracę międzynarodową. Spotkanie zespołu oceniającego z kadra akademicką pozwala zauważyć iż studenci biorą udział w projektach naukowych w zakresie współpracy z przedsiębiorstwami, pozyskiwania informacji zdobywając określone umiejętności w zakresie przedsiębiorczości. Wykłady profesorów z uczelni amerykańskiej jak np. Mikroekonomii Competitiveness we współpracy z Harvard Business Review, cieszą się dużym zainteresowaniem co wzmacnia internacjonalizację kształcenia.

Koncepcja kierunku *ekonomia* zakłada kształcenie na poziomie studiów I stopnia kierunkowe zaś na poziomie studiów II stopnia specjalnościowe. Na studiach II stopnia wprowadzono następujące specjalności: *Ekonomia integracji i rozwoju regionalnego*, *Ekonomia menedżerska i doradztwo finansowe*, *Międzynarodowa polityka gospodarcza i społeczna*, *Rynki i marketing*. Koncepcja ta utrzymuje dwie specjalności: *Ekonomia integracji i rozwoju regionalnego* oraz *Międzynarodowa polityka gospodarcza i społeczna*, w istotnym nurcie dyscypliny *ekonomia*. Natomiast specjalność *Ekonomia menedżerska i doradztwo finansowe* ciąży nieco do dyscypliny finanse a specjalność *Rynki i marketing* integruje w sobie dyscypliny nauki o zarządzaniu i *ekonomia* mieszcząc się w dziedzinie nauk ekonomicznych. Zatem zakłada się że student na I stopniu zdobywa szerokie podstawy wykształcenia profilu ekonomicznego zaś pogłębienie i uszczegółowienie w określonych przez specjalności kształcenia występuje na studiach II stopnia. Koncepcja kształcenia zakłada, iż student: uzyska wszechstronną wiedzę z zakresu teorii ekonomii oraz istoty uwarunkowań i praw procesu gospodarowania, pozna zasady gospodarowania zasobami finansowymi, ludzkimi, materialnymi, będzie przygotowywany do prowadzenia analiz ekonomicznych, formułowania opinii dotyczących problemów gospodarczych w skali mikro i makroekonomicznej, podejmowania racjonalnych decyzji gospodarczych. Różnorodność oferty na studiach I stopnia a także jej elastyczność występuje jedynie w obszarze przedmiotów fakultatywnych. Ogląd tematyki tych przedmiotów pozwala uznać, że zawiera ona wprawdzie określoną różnorodność ale powinna być wzbogacona przez szerszy wachlarz problematyki ekonomicznej. Z kolei oferta kształcenia na II stopniu ma znaczący stopień różnorodności zapewniony poprzez specjalności kształcenia. Zmiany oferty programowej można dokonywać w określonych cyklach kształcenia co pozwala na elastyczne dostosowanie się do oczekiwań rynku pracy lub oczekiwań studentów. Prowadzone specjalności nawiązują do bardzo aktualnych problemów występujących w obszarze ekonomii.

Strategia Wydziału zakłada wprowadzenie kształcenia na studiach II stopnia w języku angielskim. Rozmowa zespołu oceniającego z kadra akademicką pozwala uznać że wydział przygotowuje się do wdrożenia tej koncepcji. Oferowane są liczne wykłady w języku angielskim a studenci są zainteresowani tymi wykładami. Realizowana koncepcja kształcenia zawiera w sobie znaczący element orientacji na praktyczne umiejętności studenta. Prowadzone są niektóre zajęcia w instytucjach co pozwala studentom na poznanie warunków środowiska pracy i zdobywania umiejętności rozwiązywania problemów ekonomicznych w praktyce.

1.2)

Koncepcja kształcenia kierunku *ekonomia* była przedmiotem obrad Rady Wydziału, w której uczestniczyli studenci. Dyskusja dotyczyła dostosowania kierunku do Krajowych Ram Kwalifikacji a więc określenia efektów kształcenia, propozycji w zakresie specjalności, profilu kształcenia. Wszystkie zmiany w planach studiów i programach kształcenia wynikające ze zmian w przepisach prawa (tj. np. dostosowanie planów i programów do obowiązujących standardów kształcenia, utworzenie nowych specjalności), a także doskonalenia procesu kształcenia do zmieniających się potrzeb wewnętrznych odbywają się zgodnie z przyjętą w Uczelni procedurą, tj. przez Senat.

Uchwałą Nr 916 z dnia 27 kwietnia 2012 r. Senat określił efekty kształcenia dla poziomów i profili kształcenia na kierunkach prowadzonych w Uniwersytecie, w tym dla ocenianego kierunku studiów, zmodyfikowane na podstawie Uchwały Nr 187 Senatu z dnia 26 marca 2013 r.

Rada Wydziału Uchwałą nr 16/11/12 z dnia 22 marca 2012 r. uchwaliła plany studiów programy kształcenia, w tym dla ocenianego kierunku na rok akademicki 2012/2013.

Strategia Wydziału w swoich celach strategicznych określa relacje z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Jeden z celów zakłada bowiem „rozwijanie współpracy i partnerskich relacji ze studentami a także z przedstawicielami biznesu i administracji ze szczególnym uwzględnieniem osób skupionych w Radzie Patronackiej przy WNE. Strategia zakłada również: wprowadzenie możliwości studiowania praktycznych treści biznesowych w oparciu o współpracę programową i dydaktyczną z przedstawicielami praktyki skupionymi w Radzie Patronackiej przy WNE oraz opracowanie planu i programu uruchomienia praktycznego profilu kształcenia. Rozmowa z władzami Wydziału podczas wizytacji oraz przegląd dokumentacji pozwala uznać że udział przedstawicieli rynku pracy w budowaniu strategii dotyczył opiniowania strategii oraz działań promocyjnych wydziału a także inicjowanie przez Radę Patronacką nowych kierunków i specjalności a także opiniowanie modułów zajęć. W koncepcji kształcenia przewiduje się realizację prac dyplomowych na zlecenia przedsiębiorstw i instytucji. Podczas wizytacji przedstawiono wykaz prac powstałych we współpracy z otoczeniem gospodarczym jak np. *Olsztyński obszar aglomeracyjny na tle rozwoju gospodarczego regionu warmińsko-mazurskiego Rola miast w rozwoju gospodarczym regionu warmińsko-mazurskiego na przykładzie Olsztyna*

Studenci wizytowanego kierunku studiów w pełni uczestniczą w procesie ustalania koncepcji kształcenia oraz włączeni są w prace nad określaniem celów i efektów kształcenia. Podczas posiedzeń Wydziałowej Komisji Programowej, Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia i Rady Wydziału studenci wspólnie z kadrami naukowo-dydaktyczną konsultują koncepcję kształcenia i kwestie efektów kształcenia. Z odpowiednim wyprzedzeniem przedstawiciele studentów będący członkami ww. gremiów otrzymują materiały będące przedmiotem dyskusji posiedzeń, co umożliwia im skonsultowanie zmian i poinformowanie pozostałych studentów o aktualnych pracach nad programem kształcenia. Aktywność podejmowaną w tym zakresie przez studentów oraz ich udział w całym procesie należy ocenić pozytywnie. Na spotkaniu Zespołu Oceniającego ze studentami, studenci podkreślali, że mają poczucie, iż mają wpływ na program studiów, efekty kształcenia poprzez udział w gremiach opiniujących. Spotkanie zespołu oceniającego z kadrami akademicką pozwala uznać, że kadra uczestniczy w budowaniu koncepcji kształcenia. Inicjatywy dydaktyczne dotyczące np. wykładów do wyboru, wykładów kierunkowych, wychodzą od katedr, przechodzą do zaopiniowania do Komisji Programowej i ds. Jakości Kształcenia a następnie do Rady Wydziału. Podkreślano iż kontakty z Radą Patronacką wspomagają kształtowanie koncepcji kształcenia w zakresie oferowanych specjalności. Współpraca z instytucjami otoczenia gospodarczego pozwala na prowadzenie zajęć w tych instytucjach a więc w warunkach środowiska pracy (np. w Agencji Rynku Rolnego itp.)co wzmacnia pozycję studentów na rynku pracy. Wydział ma zawarte umowy z Warmińsko-Mazurską Specjalną Strefą Ekonomiczną. Celem współpracy jest między innymi doskonalenie oferty dydaktycznej- porozumienie Biznes-Dyplom. Sformułowano tematy prac dyplomowych, które mogą być realizowane we współpracy z organizacjami reprezentowanymi przez członków rady Patronackiej Wydziału. Podczas wizytacji przedstawiono wykaz prac realizowanych w ramach projektu Biznes Dyplom W wykazie tym znajdują się prace z zakresu kierunku *ekonomia*. Kolejna umowa podpisana została z nadleśnictwem Nowe Ramuki. Współpraca dotyczy realizacji praktyk zawodowych oraz tematyki prac dyplomowych i badań naukowych. Strategia zakłada jedność nauki i nauczania, co uwidacznia się w procesie dydaktycznym, w szczególności na studiach II stopnia poprzez wykorzystanie efektów badań naukowych w doskonaleniu oferty programowej. Powstają

wykłady do wyboru stanowiące efekt badań naukowych, podręczniki, pomoce dydaktyczne. Studenci biorą udział w projektach badawczych.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1)

Koncepcja kształcenia kierunku *ekonomia* wpisuje się w misję Uniwersytetu i realizuje cele strategiczne Wydziału Nauk Ekonomicznych poprzez orientację na potrzeby rynku pracy i integrację badań naukowych z procesem kształcenia

1.2)

Kadra akademicka, studenci oraz interesariusze zewnętrzni(między innymi reprezentowani przez Radę Patronacką) uczestniczą w budowaniu koncepcji kształcenia i perspektyw dalszego rozwoju kierunku *ekonomia* poprzez udział w gremiach budujących oraz realizujących proces dydaktyczny.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

W obecnym roku akademickim efekty kształcenia realizowane są dwutorowo. Kształcenie na kierunku *ekonomia* dla studentów I i II roku studiów I stopnia oraz studentów I i II roku studiów II stopnia odbywa się na podstawie Krajowych Ram Kwalifikacji, zaś ostatni – trzeci rok studiów I stopnia jest realizowany w oparciu o standardy kształcenia. Ocena Zespołu PKA przebiegała zatem w obu tych obszarach.

I. Ocena efektów kształcenia realizowanych według standardów:

Opracowana Sylwetka absolwenta kierunku *ekonomia* studiów I stopnia została przedstawiona zespołowi oceniającemu w dniach wizytacji. Sylwetka ta jest zgodna ze standardami kształcenia określonymi w Załączniku nr 39 do Rozporządzeniu MNiSW z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki.

II. Ocena efektów kształcenia zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji:

W opisie kierunku *ekonomia* na studiach I i II stopnia prowadzonych w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym WNE UWM zadeklarował umiejscowienie kształcenia na kierunku *ekonomia* jako studiów jednoobszarowych o profilu ogólnoakademickim w obszarze nauk społecznych. W opisie wiedzy, umiejętności i kompetencji absolwenta kierunku za pomocą efektów kształcenia zadeklarowano, że efekty te umiejscowione zostały w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie *ekonomia*. Jest to prawidłowe z punktu widzenia uzyskania spójności efektów kierunkowych i przedmiotowych z grupy przedmiotów podstawowych i kierunkowych. Można stwierdzić, że tak określone efekty są poprawne z punktu widzenia realizacji studiów I stopnia, na którym Uczelnia nie wprowadziła podziału na specjalności.

Na II stopniu studiów na kierunku *ekonomia* są prowadzone 4 specjalności, tj. *Ekonomia integracji i rozwoju regionalnego*, *Ekonomia menedżerska i doradztwo finansowe*, *Międzynarodowa polityka gospodarcza i społeczna*, *Rynki i marketing*. Zakres wymienionych

specjalności odpowiada zainteresowaniom studentów oraz zbieżny jest z zapotrzebowaniem regionalnego rynku pracy na specjalistów z wymienionych specjalności. Na początku roku akademickiego 2012/13 przeprowadzono wśród studentów trzeciego roku studiów kierunku *ekonomia* (studia pierwszego stopnia) ankietę, w której wyrazili oni swoje preferencje dotyczące kierunków i specjalności, na których chcieliby kontynuować swoje studia na poziomie magisterskim. Ponad 64% osób wskazało jako preferowaną specjalność *Ekonomia* menedżerska i doradztwo finansowe.

Dla studiów I stopnia zdefiniowano 23 efekty kształcenia w obszarze wiedzy, 15 w zakresie umiejętności i 10 w zakresie kompetencji społecznych. Wszystkie efekty dotyczą dyscypliny *ekonomia* i w 100% muszą być zrealizowane przez studentów. W opinii ekspertów Zespołu oceniającego efekty zostały sformułowane w sposób właściwy i obejmują swoim zakresem wszystkie efekty z obszaru nauk społecznych na profilu ogólnoakademickim, co zostało uwzględnione w tabeli efektów kształcenia.

Dla II stopnia studiów sformułowano 24 efekty z zakresu wiedzy, 16 z zakresu umiejętności i 10 z obszaru kompetencji. Zespół Oceniający zwrócił uwagę, że w odniesieniu do studiów II stopnia efekty zostały zdefiniowane szerzej niż tylko w dyscyplinie *ekonomia*, bo także w dyscyplinie *finanse* i *nauki o zarządzaniu*, co zresztą odpowiada nazwom specjalności zadeklarowanych na II stopniu.

Dotyczy to w szczególności dwóch specjalności: *ekonomia* menedżerska i doradztwo finansowe oraz rynki i marketing. Około połowa przedmiotów specjalnościowych, np. Strategie innowacyjne przedsiębiorstw, czy Ryzyko na rynku finansowym, realizuje efekty z nauki o zarządzaniu i finansów. W ślad za tym idą także seminaria magisterskie, traktowane jako przedmioty specjalnościowe. Jeden z efektów na studiach II stopnia wskazuje na elementy zarządcze (we fragmencie) K2A_W04; inne efekty zaś na elementy finansowe np. K2A_W06, K2A_W07.

Element specjalnościowy pojawia się w efekcie K2A_W24 zakładającym że student „ma rozszerzoną wiedzę ekonomiczną w zakresie studiowanej specjalności”. W tym sensie dotyczy on wszystkich studentów a jego weryfikacja następuje poprzez przedmiotowe efekty kształcenia. Efekty sformułowane dla II stopnia wskazują na pogłębiony charakter wiedzy oraz poszerzone umiejętności i kompetencje w porównaniu do studiów I stopnia. Niektóre efekty, jak np. K2A_W15 warto przeformułować w aspekcie pogłębionej wiedzy z metod ilościowych oraz wyeksponować znajomość metod statystyki matematycznej, nie tylko opisowej. Podobną uwagę można sformułować w odniesieniu do efektu K2A_W17.

Należy zauważyć, że Wydział zakwalifikował efekty kształcenia na kierunku *ekonomia*, tylko do dyscypliny *ekonomia*, podczas gdy niektóre efekty kierunkowe należą do dyscypliny *finanse* a także nauki o zarządzaniu. W konsekwencji wszystkie efekty przedmiotowe, także z przedmiotów specjalnościowych, przyporządkowane są do efektów kierunkowych w dyscyplinie *ekonomia*. Niektóre przyporządkowania są w związku z tym dość luźne, np. przedmiot strategie innowacyjne przedsiębiorstw na specjalności *ekonomia* menedżerska i doradztwo finansowe jest przyporządkowana do efektu „ma rozszerzoną wiedzę o miejscu i roli nauk ekonomicznych w systemie nauk oraz ich powiązania z innymi obszarami nauki”. Na skutek uwagi Zespołu oceniającego Uczelnia zadeklarowała zmianę przyporządkowania efektów kształcenia do dyscyplin, aby została wskazana dyscyplina podstawowa, którą jest *ekonomia* oraz dyscypliny wspomagające czyli *nauki o zarządzaniu* oraz *finanse*. Takie przyporządkowanie nie spowoduje zmiany efektów wynikających z kanonu kierunku studiów, a z drugiej strony umożliwi bardziej elastyczne kształtowanie oferty edukacyjnej Wydziału. Zmiana, o której mowa była możliwa z uwagi na to, że termin dokonywania aktualizacji w systemie POL-on upływał dwa dni po zakończeniu wizytacji. Dziekan Wydziału nadesłał informację iż w koncepcji kształcenia dokonano stosownych zmian określając efekty

kierunkowe w dyscyplinie podstawowej - *ekonomia* oraz wspomagających -finanse i nauki o zarządzaniu. Po dokonaniu zmian, o których mowa, Zespół rekomenduje ponowną analizę koncepcji kształcenia z punktu widzenia piramidy: strategia-potrzeby rynku pracy-zakładane efekty kształcenia-specjalności i program kształcenia-kadra- tematyka prac dyplomowych.

Przygotowane zostały ponadto matryce przyporządkowujące efekty kształcenia do poszczególnych przedmiotów na obu stopniach studiów. Przyporządkowania te dokonane zostały w sposób merytorycznie poprawny. Pewne uwagi można mieć do przyporządkowania niektórych przedmiotów specjalnościowych na II stopniu kształcenia do bardzo ogólnych efektów kierunkowych. Można przypuszczać, że sformułowanie efektów specjalnościowych mogłoby w przyszłości pozwolić na bardziej konkretne przyporządkowanie poszczególnych przedmiotów.

Wydział opracował także efekty dla praktyk zawodowych, które w przypadku studiów I i II stopnia mają wymiar 20 dni roboczych. Praktyki stanowią integralną część programu studiów i mają wpływ na kształt sylwetki absolwenta.

Opis efektów kształcenia dla kierunku *ekonomia* jest powszechnie dostępny, a studenci oraz kandydaci na studia mają do niego pełny dostęp m.in. poprzez stronę internetową Wydziału.

Efekty kształcenia na kierunku *ekonomia* zostały umieszczone we właściwym obszarze, dziedzinie i dyscyplinach naukowych. Po uwagach zespołu oceniającego, rozszerzone zostały dyscypliny naukowe w których określono efekty kształcenia. Przyporządkowanie efektów kształcenia do dyscypliny *ekonomia* zostało uzupełnione przez *nauki o zarządzaniu* i *finanse*. Z wymienionymi dyscyplinami są w pełni zgodne efekty przedmiotowe. Analiza efektów kształcenia na poziomie kierunku oraz przedmiotów a także praktyki zawodowej pozwala uznać, że efekty na poziomie przedmiotu dobrze nawiązują do efektów kierunkowych uszczegóławiając je i nadając im profil wyznaczający zakres merytoryczny prowadzonego kierunku i specjalności kształcenia. Efekty przedmiotowe i kierunkowe a także określone dla praktyk zawodowych tworzą spójną całość która odpowiada efektom obszaru nauk społecznych.

W ostatniej wersji informatycznej aplikacji „Sylabus” (wersja 2.0, wdrożona na Wydziale w maju 2013 r.) szczególny nacisk położono na precyzyjne określenie sposobów weryfikacji efektów kształcenia, założonych dla przedmiotów/modułów. W wyniku tego działania już na etapie analizy kart przedmiotów (sylabusów) można dokonać wstępnej oceny, na ile zastosowane formy weryfikacji efektów umożliwiają skuteczne osiągnięcie celów przedmiotu.

Wzór sylabusu opracowany przez Uczelnię zasługuje na bardzo pozytywną ocenę. Zawarte tam są wszystkie elementy niezbędne do szczegółowej informacji o przedmiocie. W toku analizy sylabusów poszczególnych przedmiotów stwierdzono, że do weryfikacji efektów kształcenia najczęściej wykorzystuje się standardowe metody, takie jak: egzamin pisemny, kolokwium, tym niemniej znaleźć może także i takie formy jak projekt indywidualny, projekt grupowy, ocena pracy na zajęciach czy prezentacja. Formy te są przejrzyste i odpowiadają sposobom weryfikacji efektów kształcenia na kierunku *ekonomia*.

Informacje i dokumenty dotyczące procesu kształcenia na Wydziale Nauk Ekonomicznych są dostępne na stronie internetowej Uniwersytetu Warmińsko Mazurskiego i Wydziału Nauk Ekonomicznych. W szczególności są to informacje dotyczące:

- zasad i harmonogramu rekrutacji na studia
- planów i programów kształcenia na poszczególnych kierunkach i specjalnościach

- efektów kształcenia na poszczególnych kierunkach i stopniach studiów
- zasad odbywania praktyk studenckich i procesu dyplomowania
- aktualnych planów studiów, podziału na grupy studenckie, terminów zjazdów na studiach niestacjonarnych, harmonogramów egzaminów dyplomowych

Wybrane informacje dotyczące toku studiów dostępne są również w formie papierowej na tablicach ogłoszeń w dziekanacie oraz przy poszczególnych katedrach. Część informacji dostępna jest poprzez system USOS.

Sformułowane cele i efekty kształcenia dla poszczególnych modułów/przedmiotów jak również dla seminarium dyplomowego i praktyki zawodowej na I i II stopniu studiów umożliwiają osiągnięcie kierunkowych efektów kształcenia na kierunku *ekonomia* ponieważ je uszczegóławiają zachowując przy tym zgodność z wiedzą dyscyplin naukowych w których te efekty osadzono. Studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA potwierdzili, iż znane są im oraz powszechnie dostępne informacje nt. oceny efektów kształcenia. Każdy wykładowca informuje studentów na pierwszych zajęciach o wymaganiach jakie studenci muszą spełnić by zaliczyć dany przedmiot, tym samym by uzyskać określone efekty kształcenia. Pełen opis założonych efektów kształcenia dostępny jest na stronie internetowej Wydziału. Obowiązujące procedury znajdują się również w Regulaminie Studiów, którego przepisy dotyczące zasad oceniania znane są studentom.

Wizytacja zajęć jednego z przedmiotów potwierdziła iż nauczyciel akademicki dokonuje na wstępie semestru prezentacji efektów kształcenia i warunków ich osiągnięcia.

2.2)

Efekty kształcenia sformułowane dla studiów I i II stopnia zostały sformułowane w sposób zrozumiały. Analiza sylabusów przedmiotowych w tym efektów przedmiotowych w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji pozwala uznać, że efekty kształcenia na kierunku *ekonomia*, a zwłaszcza przyporządkowane im efekty przedmiotowe zostały sformułowane w sposób umożliwiający ich sprawdzenie.

Studenci kierunku *ekonomia* są zapoznawani z efektami kształcenia dla kierunku, który studiują. Studenci potrafią wskazać cele i efekty kształcenia związane z poszczególnymi przedmiotami. Po analizie dokumentacji przedstawiającej opis efektów kształcenia oraz rozmowie ze studentami należy uznać, iż efekty kształcenia dla wizytowanego kierunku są sformułowane w sposób zrozumiały oraz są sprawdzalne.

2.3)

Po zapoznaniu się z dokumentacją efektów kształcenia na kierunku *ekonomia*, Zespół oceniający stwierdził, że jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia i możliwości weryfikacji zakładanych celów. Wszystkie kategorie efektów kształcenia podlegają ocenie według właściwych dla nich form weryfikacji. Nie zawsze w przypadku poszczególnych przedmiotów wymagania są wystandaryzowane. Proces dyplomowania jest ściśle określony i opisany w częściach XVIII i XIX regulaminu studiów. Przyjęte przez Wydział zasady i procedury procesu dyplomowania na kierunku *ekonomia* nie budzą istotnych zastrzeżeń. W regulaminie studiów podane są przejrzyste informacje na temat stosowanego systemu oceny.

Informacje dotyczące weryfikacji efektów kształcenia są dostępne w systemie USOS. Za pośrednictwem USOS udostępniane są sylabusy poszczególnych modułów, zawierające treści zajęć, przedmiotowe efekty kształcenia oraz ich odniesienie do efektów kierunkowych i

obszarowych, formy i metody dydaktyczne, warunki zaliczenia oraz kalkulację punktów ECTS.

Skala odsiewu jest zróżnicowana w zależności od stopnia i roku studiów. Na I stopniu studiów najwyższy odsiew jest na I roku (około 21,0%). Na drugim roku wskaźnik ten wynosi około 5,0%, na III roku nie przekracza 1,0%. Na II stopniu studiów tendencja jest podobna. Na I roku wynosi około 20,0%, na II roku – około 3,0%. Najczęstszym powodem skreśleń studentów (poza rezygnacją ze studiów) jest nie uzyskanie zaliczenia semestru. Tak znacząca skala odsiewu na I roku studiów II stopnia powinna prowadzić do oceny przez Władze Wydziału zasad rekrutacji. Na studiach niestacjonarnych dodatkowo istotne są problemy finansowe studentów.

Wydział nie prowadzi kształcenia na odległość.

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. protokoły egzaminacyjne, dyplomy, suplementy oraz karty okresowych osiągnięć studenta prowadzona jest prawidłowo.

Natomiast suplementy zawierają pewne uchybienia:

- w pkt. IV ust. 2 *Standardy kształcenia* – wskazane jest zastosowanie pełnej nazwy rozporządzenia na podstawie którego realizowane jest kształcenie na ocenianym kierunku studiów,
- w pkt. IV w ust. 3 – uzupełnienie wpisu o rok akademicki, w którym realizowane było kształcenia, a także
- w pkt. V ust. 1 – *Dostęp do dalszych studiów*: wskazane byłoby uzupełnienie wpisu, prawo do ubiegania się o przyjęcie na studia trzeciego stopnia, zaś w przypadku suplementów wydawanych dla studiów pierwszego stopnia – nie należy używać określenia zgodne z ustawą, tj. *prawo do ubiegania się o przyjęcia na studia drugiego stopnia* (bez słowa „magisterskie”).

Przechowywanie efektów kształcenia

W Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie obowiązują zapisy „Instrukcji kancelaryjnej” oraz „Instrukcji archiwalnej”, stanowiących załączniki do Zarządzeń Rektora nr 47 i nr 48 z dnia 29 lipca 2011 r. określającej zasady postępowania, mające zapewnić sprawne i szybkie wykonywane czynności kancelaryjnych. Instrukcje te określają zasady przechowywania i postępowania z aktami w toku bieżącej pracy w komórkach organizacyjnych.

Po upływie okresu przechowywania, tj. 2 lat, akta przekazywane są do archiwum uczelnianego na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego, sporządzonego zgodnie z oznaczeniem przewidzianym w instrukcji oraz zgodnie z określonymi w niej symbolami.

Efekty kształcenia są przechowywane u prowadzących poszczególne przedmioty nauczycieli akademickich. *Wskazane jest określenie zasad archiwizowania dokumentacji potwierdzającej uzyskanie zakładanych efektów kształcenia oraz ustalenie okresu ich przechowywania.*

2.4)

Uczelnia monitoruje losy absolwentów kierunku *ekonomia* za pomocą badania ankietowego. W wyniku przeprowadzenia takiego badania w roku akademickim 2011/12 otrzymano 135 ankiet zwrotnych i okazało się, że prawie 59% absolwentów kierunku jest zatrudniona lub prowadzi własną firmę. Udział zatrudnionych różni się z uwagi na stopień studiów. Udział

zatrudnionych absolwentów studiów II stopnia jest wyższy.. Zespół oceniający otrzymał do wglądu szczegółowe wyniki ankiety. Uczelnia w tej formie rozpoczęła realizację art.13a Ustawy w 2011r. Na poziomie całej Uczelni sformułowany został kwestionariusz ankiety, który składa się z czterech części. Część pierwsza skierowana jest do wszystkich absolwentów, zawiera pytania dotyczące aktywności społecznej i zawodowej studenta w trakcie nauki, znajomości rynku pracy w odniesieniu do specjalistów z danej dziedziny, jakości kształcenia na uczelni oraz przydatności zdobytych kompetencji w karierze zawodowej. Część druga skierowana jest do osób, które podjęły pracę. Trzecia część ankiety dotyczy osób, które prowadzą własną działalność gospodarczą, zaś czwarta część ankiety dotyczy absolwentów niepracujących. W centrum uwagi znalazły się sposoby poszukiwania pracy, ich cele zawodowe, preferencje dotyczące przyszłego zatrudnienia oraz mobilność zawodowa i przestrzenna.

W chwili obecnej w ramach realizacji projektu (Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni) uczelnia przygotowuje nowy rozbudowany system informatyczny w oparciu o który realizowane będą zadania związane z funkcjonowaniem systemu zapewnienia jakości kształcenia i w ramach tych działań będą realizowane badania ankietowe.

Uczelnia zna losy swoich absolwentów, biuro karier UWM pracuje aktywnie. W zbyt małym stopniu wykorzystywane są informacje płynące z wyników badań w formułowaniu efektów kształcenia. Zaleca się bardziej aktywną współpracę Wydziału z absolwentami kierunku *ekonomia*.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Analizowane prace etapowe nie budzą zastrzeżeń. Nie zawsze jednak udostępnione materiały weryfikowały wszystkie zakładane efekty kształcenia dla danego przedmiotu. Nie oznacza to, iż efekty te nie zostały zweryfikowane, lecz wskazuje na potrzebę jeszcze staranniejszego kompletowania dokumentacji dotyczącej weryfikacji wszystkich zakładanych efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów.

Prace etapowe są przechowywane w katedrach. Zespół oceniający miał możliwość zapoznania się z ich wynikami. Prace zawierają zarówno pytania otwarte jak i zamknięte. W przypadku niektórych przedmiotów poza standardowymi zestawami znajdowały się tzw. zestawy dodatkowe. Zestawy pytań są zgodne z sylabusami. Prace są sprawdzone. Nie zawsze pojawiała się skala ocen informująca studenta o zakresie materiału, jaki musi umieć na określoną ocenę. Zaleca się bardziej powszechną standaryzację wymagań z poszczególnych przedmiotów.

Większość tematów prac dyplomowych była zgodna z kierunkiem studiów i specjalnością studentów. W pojedynczych przypadkach odnotowano prace nie w pełni zgodne z kierunkiem kształcenia. Niektóre tematy dryfują w stronę finansów np. *Ryzyko kredytowe w działalności gospodarczej przedsiębiorstw na terenie Olsztyna*./Ogólny poziom prac dyplomowych można ocenić pozytywnie. Prace licencjackie zawierają elementy praktyczne. Występują jednak sporadycznie prace na niskim poziomie merytorycznym. Oznacza to potrzebę dalszego doskonalenia systemu zapewnienia jakości kształcenia w obszarze procesu dyplomowania. W pracach dyplomowych zawarto tytuł i streszczenie w j. angielskim. Niektóre tematy prac dyplomowych (licencjackich i magisterskich) realizowane są w ramach porozumienia zawartego między Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim a Warmińsko-Mazurską Specjalną Strefą Ekonomiczną w dniu 01 marca 2013 r. W wyniku tego porozumienia w poszczególnych katedrach realizowane są 4 prace dyplomowe, zaś kolejnych kilkadziesiąt zostało zaproponowanych do realizacji w kolejnym roku akademickim. Za realizację

omawianego porozumienia odpowiedzialny jest Dziekan WNE UWM w Olsztynie. Oceny promotora i recenzenta mają charakter opisowy, niekiedy są zawyżone.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego - w pełni,

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1)

Sylwetka absolwenta określona dla kierunku *ekonomia* studiów I stopnia dla wygasającego standardowego cyklu kształcenia jest zgodna ze standardami kształcenia. Efekty kształcenia dla studiów I i II stopnia dla cyklu rozpoczętego w roku akademickim 2012/2013 zostały określone zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji i obejmują swoim zakresem wszystkie efekty z obszaru nauk społecznych na profilu ogólnoakademickim.

Na skutek uwagi Zespołu oceniającego Uczelnia dokonała zmiany przyporządkowania efektów kształcenia wskazując obok dyscypliny *ekonomia* jako podstawowej dyscypliny wspomagające : finanse i nauki o zarządzaniu co odpowiada opisowi zakresów efektów kierunkowych i przedmiotowych .

2.2)

Efekty kształcenia obejmują wszystkie elementy tj. wiedzę, umiejętności i kompetencje, odnoszą się do dziedziny nauk ekonomicznych, są zrozumiałe i sprawdzalne

2.3)

Wydział stosuje system weryfikacji efektów kształcenia na każdym etapie procesu kształcenia łącznie z procesem zaliczania praktyk oraz procesem dyplomowania. System ten jest powszechnie dostępny. Zaleca się standaryzację wymagań w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów oraz bardziej wnikliwą analizę tematów prac dyplomowych. Realizacja prac dyplomowych w porozumieniu z Warmińsko-Mazurską Specjalną Strefą Ekonomiczną zasługuje na podkreślenie i uwzględnia potrzeby rynku pracy.

2.4)

WNE UWM w Olsztynie zna losy swoich absolwentów, biuro karier UWM pracuje aktywnie. W zbyt małym stopniu wykorzystywane są informacje płynące z wyników badań w formułowaniu efektów kształcenia. Zaleca się bardziej aktywną współpracę Wydziału z absolwentami kierunku *ekonomia*.

Kryterium 3. Program studiów umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1)

Wszystkie efekty kształcenia zadeklarowane przez Wydział Nauk Ekonomicznych dla kierunku *ekonomia* (rozpoczętego kształcenia w roku akademickim 2012/2013) zawierają przyporządkowania do poszczególnych przedmiotów programu kształcenia. Jest to widoczne w macierzy przyporządkowania przedstawionej przez wizytowany Wydział. Analiza treści kształcenia, form zajęć, metod dydaktycznych i sposobów weryfikacji poszczególnych efektów przedmiotowych, pozwala stwierdzić, że realizowany program kształcenia umożliwia osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. W programach kształcenia na studiach I i II stopnia na kierunku *ekonomia* można wyróżnić kilka etapów szczegółowości przekazywanej wiedzy. Na I stopniu kształcenia 1 etap obejmuje przedmioty podstawowe, w 2 etapie następuje kształcenie kierunkowe, natomiast w ostatnim zaplanowane są przedmioty przygotowujące studentów do szczegółowych działań zawodowych. Na II stopniu kształcenia 1 etap obejmuje kształcenie ogólne (zawierające treści z zakresu makroekonomii, wnioskowania statystycznego, ekonomii menedżerskiej, prawa gospodarczego, historii myśli ekonomicznej,

ekonometrii i prognozowania procesów ekonomicznych oraz technologii informacyjnych w ekonomii) i kierunkowe. Drugi etap obejmuje kształcenie specjalnościowe. Praktyki kierunkowe (I stopień) i dyplomowe (II stopień) oraz seminaria licencjackie (I stopień) i magisterskie (II stopień) stanowią integralną część kształcenia na kierunku *ekonomia*.

Struktura programu studiów jest oparta na przedmiotach z zakresu nauk ekonomicznych, w szczególności należących do dyscypliny *ekonomia*, ale i do dyscyplin wspomagających: nauki o zarządzaniu i finanse. Pozwala to na wprowadzenie specjalności, których program integruje wiedzę zarówno dyscypliny *ekonomia* jak i *finanse* oraz *nauki o zarządzaniu*, np. *Ekonomia menedżerska* i doradztwo finansowe lub Rynki i marketing.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci wyrazili opinię, że czas trwania kształcenia jest dla studentów optymalny, by zrealizowali oni określone treści i tym samym osiągnęli zakładane efekty kształcenia przypisane dla poszczególnych przedmiotów. Treści kształcenia oraz formy i metody zajęć dydaktycznych umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA podkreślili, iż w przypadku, kiedy potrzebne są dodatkowe godziny zajęć z danego przedmiotu zawsze, poprzez swoich przedstawicieli, mogą zgłosić inicjatywę władzom dziekańskim. Wynikiem takich działań jest zwiększenie liczby godzin danego przedmiotu, a nawet rozbięcie go na dwa semestry.

W opinii studentów, cykl przedmiotu, dobór metod kształcenia przez prowadzących oraz formy zaliczenia pozwalają na zdobycie określonej wiedzy, umiejętności i kompetencji.

Na kierunku *ekonomia* na I i II stopniu studiów stacjonarnych i niestacjonarnych realizowane jest kształcenie o profilu ogólnoakademickim. Kształcenie na I stopniu trwa 6 semestrów i kończy się uzyskaniem tytułu zawodowego - licencjata. Łączna liczba godzin dydaktycznych na studiach stacjonarnych wynosi 2213 (w tym: wykłady 1062 godziny – 48,0%, ćwiczenia, seminaria, projekty 1151 – 52,0%). W przypadku studiów niestacjonarnych liczba godzin dydaktycznych wynosi 1392, zajęć kontaktowych na studiach stacjonarnych a zatem tworzy właściwe warunki do realizacji efektów kształcenia.

W przypadku studiów II stopnia na kierunku *ekonomia* kształcenie trwa 4 semestry i prowadzone jest w ramach 4 specjalności (*Ekonomia integracji i rozwoju regionalnego*, *Ekonomia menedżerska* i doradztwo finansowe, *Międzynarodowa polityka gospodarcza i społeczna*, *Rynki i marketing*). Studia kończą się uzyskaniem tytułu zawodowego – magistra. Łączna liczba godzin dydaktycznych na studiach stacjonarnych wynosi 1197 (w tym: wykłady 447 godzin – 37,3%, ćwiczenia, seminaria, projekty itp. 750 – 62,7%). Liczba godzin dydaktycznych na studiach niestacjonarnych wynosi 667, co stanowi odpowiednio 55,75% na wszystkich specjalnościach. Przyjęta Ogólna liczba godzin na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych tworzy właściwe ramy dla realizacji programu kształcenia.

W programie studiów przedmioty wybieralne są obecne od I semestru studiów I stopnia, przy czym w I semestrze student wybiera przedmioty ogólnouczelniane takie jak: filozofia czy socjologia. Wśród przedmiotów wybieralnych decydujących o kwalifikacjach absolwenta kierunku *ekonomia* znaleźć można szeroki wachlarz oferowanych treści umożliwiający elastycznie kształtować program kształcenia w zakresie podstawowej wiedzy. Należą do nich m.in. Podstawy ubezpieczeń, Geografia ekonomiczna, Gospodarka przestrzenna, Rynek pracy, Odnawialne zasoby energii, Gospodarka w czasach kryzysów, Wybrane problemy polityki rozwoju, Papiery wartościowe w obrocie gospodarczym i wiele innych.

Na II stopniu studiów wymagana jest pogłębiona wiedza oraz rozwinięte umiejętności i kompetencje. Lista 24 przedmiotów do wyboru umożliwia poszerzenie i pogłębienie wiedzy w następujących zakresach: Ubezpieczenia finansowe, Makroekonomiczne podstawy polityki fiskalnej, Makroekonomiczne podstawy polityki monetarnej, Kształtowanie wizerunku

miasta, Cykle koniunkturalne, *Ekonomia* rozwoju, Public relation i reklama w kreowaniu wizerunku organizacji, Międzynarodowe rynki finansowe, Inwestowanie w nieruchomości i ich finansowanie itp.

W zakresie wygasającego kształcenia na III roku studiów I stopnia program kształcenia spełnia standardy kształcenia określone przez MNiSW. Na kierunku *ekonomia* (I stopień) realizowanych było dla programu wygasającego w okresie 6 semestrów 1860 godzin, w podziale na przedmioty podstawowe i kierunkowe, zgodnie ze standardami kształcenia, a także fakultatywne. Na studiach I stopnia nie są tworzone żadne specjalności. Liczba punktów ECTS dla programu realizowanego wg standardów wynosi 181.

Na Wydziale znajduje się oferta zajęć w j. obcym w liczbie 29 przedmiotów, jednak są one skierowane do studentów Erasmusa. Nie są one skierowane do studentów studiujących w j. polskim, choć ich zestaw jest dostępny na stronie www Wydziału. Dla studentów polskich jest skierowany wykład *Microeconomic Competitiveness* we współpracy z Harvard Business Review, w przypadku którego występuje ograniczenie dla liczby uczestników.

Zalecenie: Wydział powinien rozszerzyć ofertę wykładów w j. angielskim dla studentów studiów I i II stopnia na kierunku *ekonomia*.

Wydział nie prowadzi kształcenia na odległość

Liczba punktów ECTS, którą student powinien uzyskać wynosi na I stopniu studiów 180, natomiast liczba punktów ECTS, którą student powinien uzyskać wynosi na II stopniu studiów 120. Uczelnia zastosowała wycenę efektów z wykorzystaniem europejskiego systemu akumulacji i transferu punktów (ECTS) dla wszystkich form kształcenia i form studiów realizowanych w ramach kierunków i profili kształcenia, w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie. Jeden punkt ECTS odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta, przy czym średnio na kierunku *ekonomia* przyjęto, że jeden punkt równa się 27,5 godz. pracy studenta.

Wycena punktowa modułów/przedmiotów do wyboru jest tak realizowana, aby poszczególne moduły/przedmioty, które student może wybrać alternatywnie, miały taką samą liczbę punktów ECTS w semestrze. Wycena punktowa pracy dyplomowej wraz z przygotowaniem do egzaminu dyplomowego wynosi co najmniej: 10 punktów ECTS dla pracy licencjackiej oraz 20 punktów ECTS dla pracy magisterskiej. Stosowany system ECTS jest zgodny z Rozporządzeniem MNiSW z dnia 14 września 2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta.

Przyjęta punktacja ECTS, w opinii studentów, odpowiada nakładowi pracy jaki studenci muszą ponieść by osiągnąć zakładane efekty kształcenia. Zachowane są podstawowe przepisy w zakresie ilości ECTS na semestr. Zgodnie z §5, ust. 2 *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia* program studiów umożliwia studentom wybór modułów kształcenia, do których przypisuje się punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS.

Sekwencja przedmiotów i modułów jest na ogół prawidłowa i pozwala na opanowanie treści poszczególnych przedmiotów. Wątpliwości Zespołu oceniającego wzbudziła kolejność niektórych przedmiotów zaliczanych do grupy podstawowych, np. Podstawy makroekonomii i Międzynarodowe stosunki gospodarcze, które odbywają się jednocześnie w 2 semestrze na I roku studiów. Zakres wykładanych treści jest jednakże taki, że Podstawy makroekonomii powinny wyprzedzać Międzynarodowe stosunki gospodarcze. Podobne wątpliwości budzi

nazwa *Ekonomia* miast i aglomeracji miejskich i jej tłumaczenie na język angielski Economy of cities and metropolitan regions. Słowo „economy” oznacza gospodarkę, co chyba lepiej pasuje do celu i zakresu przedmiotu.

Wydaje się, że należałoby bardziej dokładnie przeanalizować następstwo treści wymienionych wyżej przedmiotów, a także bardziej precyzyjnie określić nazwy przedmiotów w języku polskim oraz ich odpowiedniki w języku angielskim.

Sekwencja przedmiotów określona w planie i programie studiów jest w opinii studentów prawidłowa. Studenci nie zgłosili przypadków, kiedy podstawy dla danego przedmiotu realizowane na innym przedmiocie byłyby w późniejszym semestrze czy roku.

Studia na kierunku *ekonomia* są prowadzone wg planów studiów i programów kształcenia uchwalonych przez Radę Wydziału wg wytycznych określonych przez Senat UWM, po zasięgnięciu opinii wydziałowego organu samorządu studenckiego. Szczegółowy tygodniowy rozkład zajęć opracowuje się po konsultacji z wydziałowym samorządem studenckim i podawany jest on do wiadomości studentów na co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem każdego semestru. W podobny sposób opracowywane i podawane do wiadomości studentów niestacjonarnych są: harmonogram zjazdów oraz rozkłady zajęć w czasie zjazdów, z tym że harmonogram zjazdów jest podawany do wiadomości na co najmniej miesiąc przed rozpoczęciem semestru. Studia niestacjonarne prowadzone są w ramach piątkowo – niedzielnych zjazdów. Na studiach I stopnia odbywa się 8 – 10 zjazdów, a na studiach II stopnia – 5-7 zjazdów w semestrze. Liczebność grup studenckich wynosi na ćwiczeniach audytoryjnych i laboratoryjnych co najmniej 30 osób, a w grupach seminaryjnych co najmniej 12 osób.

Organizacja procesu kształcenia z punktu widzenia studentów przebiega prawidłowo. Zarówno studenci studiów stacjonarnych jak też niestacjonarnych wyrazili taką opinię. Zespół oceniający stwierdził, iż organizacja kształcenia sprzyja realizacji zakładanych efektów kształcenia na obu poziomach i trybach kształcenia na kierunku *ekonomia*.

W regulaminie studiów znajdują się szczegółowe przepisy dotyczące indywidualizacji procesu studiów dla studentów wybitnie uzdolnionych oraz niepełnosprawnych. Przepisy te w pełni umożliwiają realizację procesu kształcenia dla osób wymagających niestandardowego traktowania. Obecnie na Wydziale studiuje 51 osób niepełnosprawnych na studiach stacjonarnych i 33 osoby na studiach niestacjonarnych. Po uprzedniej zgodzie właściwego prodziekana mogą oni studiować wg indywidualnej organizacji studiów.

Studenci mają możliwość i wiedzę o indywidualizacji procesu kształcenia. Szczegółowe zapisy w tym zakresie znajdują się w *Regulaminie Studiów* będącego Załącznikiem do Uchwały Nr 914 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 27 kwietnia 2012 roku. Studenci wybitnie uzdolnieni mogą ubiegać się o indywidualny plan studiów i program kształcenia, którego zasady określone są w § 19 Regulaminu Studiów. Zapisy zawarte w §9 do§ 17 Regulaminu Studiów w przejrzysty sposób określają natomiast organizację studiów dla studentów będących osobami niepełnosprawnym. W uzasadnionych przypadkach osoby takie mogą się zwrócić o dostosowanie kształcenia do indywidualnych potrzeb wynikających z rodzaju i stopnia niepełnosprawności. Również władze WNE czynią starania, aby studenci z niepełnosprawnościami mieli równe szanse w realizacji procesu kształcenia. Wydziałowy Opiekun Studentów Niepełnosprawnych koordynuje współpracę między Wydziałem a Biurem ds. Studentów Niepełnosprawnych, informuje także prowadzących zajęcia o potrzebach jakie zgłaszają studenci z niepełnosprawnościami.

Również w obecnym semestrze dla jednego studenta z niepełnosprawnością słuchową Wydział jest w trakcie procedury przydzielenia asystenta.

3.2)

Zakładane efekty kształcenia oraz treści programowe, a także formy i metody dydaktyczne są zgodne z dziedziną nauk ekonomicznych. Analiza dokumentacji, w tym sylabusów przedmiotów, prac przejściowych i prac dyplomowych wskazuje, że stanowią one w swej koncepcji spójną całość. W procesie kształcenia stosowane są następujące metody dydaktyczne: wykłady podawcze, interaktywne, na ćwiczeniach (audytoryjne i laboratoryjne) – gry symulacyjne, praca w grupach,. Wykłady i seminaria prowadzą nauczyciele akademicki z tytułem naukowym profesora, stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz posiadający odpowiednią zgodę Rady Wydziału nauczyciele ze stopniem naukowym doktora. Ćwiczenia są prowadzone przez nauczycieli akademickich z wszystkich grup, ale głównie przez adiunktów. Realizację samokształcenia ułatwia nowoczesna biblioteka UWM, z bogatym księgozbiorem, a także dostępem do elektronicznych baz bibliograficznych.

Cel praktyk studenckich został określony odrębnie dla I i II stopnia studiów. Program praktyk w formie praktyki kierunkowej (na I stopniu) oraz dyplomowej, ich wymiar (20 dni na obu poziomach studiów) oraz czas odbywania uwzględnia możliwości uzyskania założonych efektów kształcenia na profilu ogólnoakademickim. Studenci mają możliwość zapoznania się z pracą zawodową na stanowiskach odpowiadających kwalifikacjom ekonomisty oraz zrealizować pracę dyplomową na przykładzie firmy lub instytucji, w której realizowali praktykę. Studenci kierunku *ekonomia* realizują praktyki w przedsiębiorstwach i instytucjach znajdujących się głównie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Są to m.in. oddziały banków w Olsztynie (BGŻ, BOŚ, BZ WBK), biura rachunkowe, urzędy miasta, gminy i starostwa powiatowe, Przedsiębiorstwo Budowlano-Usługowe „PRIMBUD” sp z o.o. Działdowo, Dział Księgowości; Urząd Skarbowy w Działdowie, Nadleśnictwo Miłomłyn, Dział Finansowo-Księgowy, Michelin Polska S.A. Olsztyn, High On, organizacja imprez i wiele innych. Na podstawie analizy regulaminu praktyk można stwierdzić, że system kontroli i zaliczania praktyk uwzględnia możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych. Praktyka dyplomowa wyraźnie wspomaga zarówno proces powstawania pracy dyplomowej/magisterskiej jak i rozwija umiejętności w zakresie metod pozyskiwania informacji, spostrzegania problemów w środowisku pracy i otoczeniu.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego - w pełni,

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1)

Wszystkie efekty kształcenia zadeklarowane przez Wydział Nauk Ekonomicznych dla kierunku *ekonomia* zawierają przyporządkowania do poszczególnych przedmiotów,. Treści kształcenia tych przedmiotów, liczba godzin, formy zajęć oraz sposoby weryfikacji efektów przedmiotowych, organizacja studiów nie budzą istotnych zastrzeżeń, co pozwala stwierdzić, że realizowany program kształcenia umożliwia osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Wydział powinien zwrócić baczniejszą uwagę, aby kolejność realizowanych przedmiotów uwzględniała następstwo wykładanych treści.

W zakresie wygasającego kształcenia na III roku I stopnia studiów spełnione są standardy kształcenia określone przez MNiSW. Praktyki kierunkowe (na I stopniu) oraz dyplomowe (na I i II stopniu) są realizowane na stanowiskach właściwych dla kierunku *ekonomia* co wzmacnia realizację efektów kształcenia.

3.2)

Zakładane efekty kształcenia oraz treści programowe, a także formy i metody dydaktyczne są zgodne z dziedziną nauk ekonomicznych. Analiza dokumentacji, w tym sylabusów przedmiotów, prac przejściowych i prac dyplomowych wskazuje, że stanowią one w swej koncepcji spójną całość.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Uczelnia wskazała, iż na ocenianym kierunku studiów w realizację procesu dydaktycznego zaangażowanych jest 145 nauczycieli akademickich w tym 22 nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe. Liczba nauczycieli akademickich niewątpliwie jest wystarczająca. Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Nauczyciele wchodzący w skład minimum kadrowego reprezentują przede wszystkim dyscyplinę *ekonomia*. W spektrum dyscyplin naukowych pozostałych pracowników dydaktycznych występują dodatkowo specjaliści z zakresu obszarów wiedzy także istotnych dla kierunku *ekonomia* takich jak: nauki o zarządzaniu, matematyka, finanse, nauki humanistyczne, nauki prawne, filologia. Daje się odczuć natomiast pewien niedobór specjalistów z zakresu informatyki.

4.2)

Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy);

Teczki osobowe zawierają dokumenty pozwalające na ocenę, czy nauczyciel akademicki spełnia wymagania do zaliczenia do minimum kadrowego na kierunku *ekonomia*, tj. czy posiada odpowiednie kwalifikacje naukowe (stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów – zgodnie z wymaganiami określonymi w § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.), w jakim wymiarze realizują pensum dydaktyczne, a także czy złożył nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *ekonomia* w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim na Wydziale Nauk Ekonomicznych, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742). W Uczelni wszystkie oświadczenia zostały podpisane w terminie zgodnym z wymaganiami określonymi w przepisach ustawy, tj. w dniu 24 czerwca 2012 r..

Zgodnie z informacjami zawartymi w tych oświadczeniach wszystkie wskazane do minimum kadrowego osoby stanowią minimum kadrowe nie więcej niż dwukrotnie, a także są zatrudnione w Uczelni na podstawie mianowania lub umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, a więc zgodnie z wymaganiami określonym w § 13 ust. 1 i ust. 2 wymienionego wyżej rozporządzenia.

Wszystkie wyżej wymienione osoby przeprowadzą osobiście na kierunku *ekonomia*, co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych (samodzielni nauczyciele akademicki) oraz co najmniej 60 godzin (doktorzy), co spełnia wymagania określone w § 13 ust. 3 wymienionego wyżej rozporządzenia. Dla wszystkich nauczycieli akademickich wskazanych do minimum kadrowego Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy.

Kierunek *ekonomia* w tym efekty kształcenia zostały przyporządkowane do obszaru nauk społecznych dziedziny nauk ekonomicznych i (po autokorekcie) dyscypliny *ekonomia* jako podstawowej i nauki o zarządzaniu i finanse jako dyscypliny wspomagające. Ocena spełnienia przez nauczycieli akademickich wymienionych w minimum kadrowym warunków określonych w przepisach prawa musi uwzględniać zatem posiadanie odpowiednich kwalifikacji naukowych w dyscyplinach w których określono efekty kształcenia. Analiza dorobku naukowego osób zgłoszonych do minimum kadrowego wskazuje na możliwość zaliczenia do minimum kadrowego studiów I i II stopnia nauczycieli akademickich:

A. W grupie samodzielnych nauczycieli akademickich (posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego lub tytuł naukowy profesora) :

9 osób posiadających dorobek naukowy w dyscyplinie *ekonomia*.

B. W grupie nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora:

13 osób posiadających dorobek naukowy w dyscyplinie *ekonomia*.

Do minimum kadrowego studiów I i II stopnia ocenianego kierunku *ekonomia* można zatem zaliczyć łącznie 22 nauczycieli akademickich, w tym 9 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 13 pracowników naukowych ze stopniem doktora.

Biorąc pod uwagę prawne wymogi związane z posiadaniem minimum kadrowego niezbędnego do prowadzenia kierunku studiów na poziomie I i II stopnia należy stwierdzić, iż są one spełnione. Specjalności naukowe osób tworzących minimum kadrowe dotyczą takich zagadnień jak: makroekonomia, integracja europejska, gospodarka regionalna, finanse publiczne, rynek finansowy, teoria cen, wzrost gospodarczy, ekonomia matematyczna, modelowanie ekonometryczne, rynek pracy, stosunki międzynarodowe, ubezpieczenia emerytalne, zarządzanie MSP, inwestycje zagraniczne.

Skład minimum kadrowego na kierunku *ekonomia* prowadzonego na Wydziale Nauk Ekonomicznych w perspektywie długookresowej jest stabilny, bowiem zdecydowana większość osób (19 osób) wskazanych do minimum kadrowego zatrudnionych zostało na czas nieokreślony. Natomiast tylko 3 osoby są zatrudnione na czas określony, tj. do 30.11.2013 r. – 1 osoba, do 30.06.2014 r. – 1 osoba oraz do dnia 30.09.2016 r. – 1 osoba. Na podstawie mianowania zatrudnionych jest 13 nauczycieli akademickich, zaś na podstawie umowy o pracę – 9 osób.

Warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku *ekonomia*, do liczby studentów na tym kierunku jest spełniony i wynosi 1:58, co spełnia wymagania określone w § 17 ust. 1 pkt. 3 cytowanego wyżej rozporządzenia.

Obsada zajęć dydaktycznych w odniesieniu do kadry tworzącej minimum kadrowe nie budzi wątpliwości. Osoby wchodzące w skład minimum kadrowego posiadają dorobek w dyscyplinie *ekonomia*, a powierzane im do prowadzenia przedmioty można przypisać do tej dyscypliny. Pewnym uchybieniem jest jedynie częste prowadzenie seminariów magisterskich

przez nauczycieli akademickich ze stopniem doktora. Przedmioty spoza kanonu dyscypliny *ekonomia* są powierzane do prowadzenia nauczycielom nie wchodzącym w skład minimum kadrowego. Generalnie, biorąc pod uwagę specjalności naukowe pracowników i przypisane im przedmioty należy stwierdzić, iż w zdecydowanej większości przypadków obsada jest prawidłowa. Można wskazać pojedyncze przypadki budzące pewne wątpliwości. Doktor nauk rolniczych (agronomia) prowadzi wykład z przedmiotu zarządzanie marketingowe oraz badania marketingowe, dr hab. nauk rolniczych (agronomia) prowadzi przedmiot rachunkowość; dr nauk rolniczych (rolnictwo) prowadzi wykłady z podstaw marketingu; dr nauk prawnych (prawo) prowadzi wykład z przedmiotu psychologia. Nie można jednoznacznie stwierdzić, iż obsada wzmiankowanych przedmiotów jest nieprawidłowa ze względu na to, że nie przedstawiono bieżącego dorobku naukowego nauczycieli spoza minimum kadrowego. Niewątpliwie jednak niezbędne jest zweryfikowanie prawidłowości obsady przytoczonych przedmiotów

4.3)

Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzenie właściwej polityki kadrowej, w tym właściwy dobór nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na ocenianym kierunku studiów. Uczelnia deklaruje, iż najważniejszym celem polityki kadrowej jest przyspieszenie awansu naukowego pracowników. Z perspektywy tego celu stosowane są poszczególne narzędzia wspomagające rozwój pracowników, takie jak: „Kryteria oceny pracowników na Wydziale Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie”; systematyczne nagradzanie pracowników za osiągnięcia naukowe; wspieranie rozwoju młodych pracowników naukowych, w tym organizacja konkursów dla pracowników do 35. roku życia o przydział z puli środków na badania statutowe oraz wsparcie i motywowanie do ubiegania się o granty badawcze; a także wspieranie zwłaszcza młodych pracowników w ubieganiu się o udział w krajowych i zagranicznych stażach naukowych. Dynamiczny rozwój kadry naukowej znajduje odzwierciedlenie w liczbie uzyskiwanych stopni naukowych przez pracowników Wydziału. W ciągu ostatnich pięciu lat 16 pracowników zdobyło stopień doktora oraz 3 pracowników zdobyło stopień doktora habilitowanego. Dobór kadry na poszczególne stanowiska odbywa się, zgodnie z Prawem o szkolnictwie wyższym w drodze konkursu.

Załącznik nr 6 - Informacja o hospitolowanych zajęciach i ich ocena;

Ocena hospitolowanych zajęć wypada pozytywnie. Zajęcia były prowadzone w dobrze wyposażonych salach. Nauczyciele akademicy wykorzystywali zróżnicowane pomoce dydaktyczne. Prowadzenie zajęć uwzględniało elementy aktywizowania studentów. W przypadku odbywania pierwszych zajęć z danego przedmiotu prowadzący właściwie nakreślał cele przedmiotu, strukturę przedmiotu, warunki zaliczenia a także wskazywał na szczególnie interesujące zagadnienia, które będą omawiane na zajęciach. Niektórzy wskazywali na efekty kształcenia. Przygotowanie merytoryczne wykładowców oraz poziom zajęć nie budzi zastrzeżeń. Widoczna była zgodność tematyki zajęć z sylabusami. Prowadzący przedstawiali także warunki formalne dotyczące zaliczenia i efekty przedmiotowe. Zaleca się większą aktywizację studentów na ćwiczeniach.

Spotkanie z kadrą:

Przewodnicząca ZO otworzyła spotkanie i przedstawiła skład ZO, Na rozpoczęcie dyskusji Przewodnicząca ZO odniosła się do strategii Wydziału i zapytała o planowaną ścieżkę kształcenia w języku angielskim oraz o profil praktyczny, które to kierunki zostały wytyczone w strategii. W odpowiedzi jeden z uczestników stwierdził, iż prowadzone już są

obecnie niektóre wykłady w języku angielskim, a studenci reagują pozytywnie. Kontynuował stwierdzając, iż obserwuje ogólną chęć kształcenia w języku angielskim. Inny uczestnik zauważył, iż przygotowania do wdrożenia kształcenia w języku angielskim trwają od dłuższego czasu, a wszystkie katedry były zobowiązane do zgłoszenia przedmiotów do tej ścieżki kształcenia. Kolejny uczestnik powiedział, iż Wydział posiada podpisaną umowę Harvard Business School z M. Porterem i jest w sieci międzynarodowej w temacie kształcenia „mikroekonomia konkurencyjności”. Współpracuje z zagranicznymi uczelniami także w zakresie badań naukowych.

Przewodnicząca ZO zadała kolejne pytanie: Jak kadra ocenia sytuację studentów na rynku pracy z punktu widzenia specyfiki kierunku *ekonomia*? W odpowiedzi stwierdzono, że Wydział ma podpisaną umowę z City Grup, w związku z tym absolwenci będą mieli duże szanse na zatrudnienie w rozwijamy przez ten bank centrum rozliczeniowym w Olsztynie. Dodał, iż takie umowy i współpraca jest przyszłością. Przewodnicząca pogłębiła swoje pytanie formułując wątpliwość: czy dostrzegacie różnicę między absolwentami zarządzania, a ekonomii. Kolejna osoba uczestnicząca w spotkaniu stwierdziła, iż wielu studentów studiowało dotychczas na dwóch wzmiankowanych kierunkach, obecnie natomiast próbują łącząc te kierunki w ramach studiów pierwszego i drugiego stopnia. Dodatkowo przy Wydziale funkcjonuje Rada Patronacka a także jest inicjatywa pisania prac promocyjnych na zamówienie praktyki. Jeden z uczestników powiedział, że w jego odczuciu jako promotora prac dyplomowych studenci ostatnich lat nie mają problemów z wejściem na rynek pracy, są przedsiębiorczy, zdobywają doświadczenie zawodowe już na studiach. Studenci są włączani do wykonywania ekspertyz na rzecz praktyki. Uczestnik spotkania, który przedstawił się, iż oprócz pracy jako nauczyciel akademicki, posiada doświadczenie pracy poza systemem szkolnictwa wyższego, odniósł się do zatrudniania absolwentów kierunku *ekonomia*. Powiedział, iż w Banku, w którym pracuje, przygotowywane jest duże centrum windykacyjne. „Chcemy zatrudnić 600 osób, a zapleczem ma być kadra przygotowująca na Wydziale. Już teraz zatrudniamy wielu absolwentów”. Jego zdaniem jednym z kluczowych elementów umożliwiających tworzenie tej jednostki jest właśnie Wydział.

Przewodnicząca ZO sformułowała kolejne pytanie do uczestników spotkania: Jak pracujecie nad programem kształcenia? Jak wygląda procedura przeglądu okresowego? Stwierdzono w odpowiedzi, że doskonalenie programu kształcenia przeprowadzane jest na bieżąco - raz w kwartale zbiera się komisja i dokonuje analizy. Rozpatruje wnioski płynące z trzech źródeł: informacje z katedr, wnioski z prac Rady Patronackiej, oraz wnioski z opinii studentów. Przewodnicząca ZO dopytywała: Czy wystąpiły zmiany pod wpływem głosu studentów? Jeden z uczestników podał konkretny przykład modyfikacji programu przedmiotu na wniosek studentów (zwiększenie treści związanych z funduszami europejskimi). Kolejny uczestnik spotkania podał przykład modyfikacji wynikającej z głosu Rady Patronackiej. Stwierdził, iż Radę tworzy kilkadziesiąt osób – kluczowych w regionie. Stwierdzono, że zajęcia na przedmiocie polityka regionalna prowadzone są w instytucjach związanych z rozwojem regionalnym. Inny uczestnik podał przykłady zapraszania na wykłady praktyków. Kolejny uczestnik podał przykład, iż studenci są bezpośrednio angażowani w realizację projektu finansowanego z UE. (Mapowanie procesów w administracji publicznej).

W pewnym sensie w ramach podsumowania dyskusji Przewodnicząca ZO zapytała: Czy system zapewnienia jakości jest tak skonstruowany, że pozytywne działania o których mówili uczestnicy spotkania będą na pewno kontynuowane w przyszłości? W odpowiedzi mówiono o uprzątnięciu kształcenia, o tym, że systematycznie odbywają się seminaria w różnych instytucjach, a gwarantem utrzymania takiej praktyki jest stałe funkcjonowanie Rady patronackiej. Można więc oczekiwać, że takie działania będą kontynuowane.

Na tym spotkanie zakończono.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego - w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1)

Liczba i struktura kwalifikacji kadry dydaktycznej tworzą właściwe warunki pozwalające na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. W strukturze kwalifikacji kadry można doszukać się pewnego niedoboru specjalistów z zakresu informatyki.

4.2)

Do minimum kadrowego studiów I i II stopnia ocenianego kierunku *ekonomia* można zaliczyć łącznie 23 pracowników naukowych, w tym 9 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 13 ze stopniem doktora. Biorąc pod uwagę prawne wymogi związane z posiadaniem minimum kadrowego niezbędnego do prowadzenia kierunku studiów na poziomie I i II stopnia należy stwierdzić, iż są one spełnione. Specjalności naukowe osób tworzących minimum kadrowe dotyczą takich zagadnień jak: *makroekonomia*, integracja europejska, gospodarka regionalna, finanse publiczne, rynek finansowy, teoria cen, wzrost gospodarczy, *ekonomia* matematyczna, modelowanie ekonometryczne, rynek pracy, stosunki międzynarodowe, ubezpieczenia emerytalne, zarządzanie MSP, inwestycje zagraniczne. Występują nieliczne uchybienia w zakresie obsady niektórych przedmiotów.

4.3)

Jednostka prowadzi efektywną politykę kadrową czego wyrazem są liczne awanse naukowe pracowników Wydziału.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Baza dydaktyczna służąca kształceniu na kierunku *ekonomia* jest zlokalizowana na terenie miasteczka uniwersyteckiego. Od 2008 roku główna siedziba Wydziału Nauk Ekonomicznych znajduje się w budynku przy ul. Oczapowskiego 4. Zgodnie z Raportem samooceny łączna powierzchnia pomieszczeń w tym budynku przekracza 4 tys. m². Odbywa się tu część zajęć dydaktycznych, znaczna część jednak realizowana jest w obiektach położonych w bezpośredniej bliskości obiektu głównego, łącznie w około 7 budynkach. Łącznie Wydział bezpośrednio dysponuje 4 w pełni wyposażonymi salami wykładowymi (projektory multimedialne, rzutniki pisma.), 12 salami ćwiczeniowymi, 5 pracowniami komputerowymi oraz 14 salami seminaryjnymi. Ponadto Wydział dysponuje 5 pracowniami komputerowymi. Na wyposażeniu tych pracowni znajdują się 142 komputery PC. W jednej z pracowni komputery tworzą sieć lokalną połączoną z siecią uczelnianą, w pozostałych stanowiska wpięte są do sieci uczelnianej. Komputery wyposażone są w system operacyjny Windows XP Professional i Windows 7. Wszystkie komputery zabezpieczone są zintegrowanym pakietem do ochrony zasobów BitDefender Client Professional Plus.

Należy ocenić, iż podstawowa baza dydaktyczna jest wystarczająca z punktu widzenia możliwości osiągnięcia efektów kształcenia na kierunku *ekonomia*. Niewielką słabością jest jej zlokalizowanie w kilku budynkach. Z drugiej jednak strony zintegrowane wykorzystanie bazy dydaktycznej nie tylko w ramach samego Wydziału, ale blisko zlokalizowanych budynków innych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu zapewnia możliwość elastycznego wykorzystania zasobów lokalowych.

Analizując zasoby oprogramowania komputerowego można wskazać na następujące programy: MS Office Professional, STATISTICA v. 8 - zintegrowany system do analizy danych, SPSS - pakiet analityczny, Gretl - pakiet ekonometryczny autorstwa AllinaCotrella z Uniwersytetu Wake Forest w Północnej Karolinie USA, Microsoft - program dydaktyczny do prognozowania – free, Pakiet Finansowo-Księgowy (Insert Wrocław), Internet Explorer - 6.0 - stały dostęp do internetu, inne programy typu Free – FTP, E-mail, OCQ itp.

Ważnym elementem infrastruktury dydaktycznej jest baza biblioteczna. Pracownicy i studenci Wydziału Nauk Ekonomicznych korzystają z zasobów Biblioteki Uniwersyteckiej. W 2007 r. został oddany do użytku nowoczesny gmach Biblioteki, zbudowany na terenie kampusu uniwersyteckiego Kortowo II. Budynek o ogólnej powierzchni 19 423 m² posiada: 720 miejsc czytelnianych, 400 stanowisk komputerowych, 8 kabin do pracy indywidualnej, 4 sale dydaktyczne (łącznie 150 miejsc), salę konferencyjną na 350 miejsc. Zbiory wydawnictw zwartych liczą ponad 10,5 tys. tytułów podręczników, skryptów, przewodników do ćwiczeń, poradników itd. Katalogi biblioteczne są w pełni dostępne w formie elektronicznej także z komputerów prywatnych studentów. Biblioteka zapewnia dostęp do czasopism w formie tradycyjnej oraz w postaci elektronicznej. Silną stroną bazy bibliotecznej jest zapewnienie szerokiego dostępu do elektronicznych baz danych z zakresu nauk ekonomicznych, takich jak: **Polskie bazy bibliograficzne** (Bazy Biblioteki Narodowej, BazEkon); **Polskie bazy pełnotekstowe** (EmisEmergingMarkets Information Service; Municipium; Infor Lex Expert; Monitor Polski B); **ARIANTA** (naukowe i fachowe polskie czasopisma elektroniczne); **Inne źródła: Książki elektroniczne** (ibuk.pl; ebrary); **Zagraniczne bazy abstraktowe** (SCOPUS, JournalCitationReports, SocialSciencesCitation Index); **Zagraniczne bazy pełnotekstowe** (EBSCO, Elsevier; Emerald; ProQuest, Wiley Online Library, SpringerLink); **Wyszukiwarka zagranicznych czasopism elektronicznych** (Lista A-to-Z). Studenci mogą korzystać z tych baz na terenie biblioteki, natomiast nauczyciele akademicy także w wielu przypadkach również za pośrednictwem komputerów prywatnych.

W opinii studentów - Studenci kierunku *ekonomia* mają dostęp do odpowiednio ich zdaniem wyposażonej bazy dydaktycznej wspierającej i zapewniającej właściwą realizację procesu kształcenia. Baza dydaktyczna umożliwia osiągnięcie deklarowanych efektów kształcenia. Sale dydaktyczne wyposażone są w nowoczesny sprzęt multimedialny. Studenci mają dostęp do specjalistycznego oprogramowania w wykorzystywanego w trakcie realizacji przedmiotów, a także księgozbioru biblioteki, która w opinii studentów posiada niezbędne publikacje w odpowiedniej liczbie. Na Wydziale studenci mają dostęp do Internetu oraz komputerów.

Zasoby biblioteczne w pełni umożliwiają osiągnięcie efektów kształcenia na kierunku *ekonomia*.

Miejsca odbywania praktyk nie budzą żadnych wątpliwości z perspektywy możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Jako dobrą praktykę można przywołać na przykład fakt, iż Wydział ma podpisaną umowę z City Grup, w związku z tym absolwenci będą mieli duże szanse na zatrudnienie w rozwijamy przez ten bank centrum rozliczeniowym w Olsztynie.

Studenci jako miejsca i instytucje, w których odbywali praktyki zawodowe wymieniali głównie jednostki związane z sektorem finansowym - banki, centra doradztwa kredytowego, gospodarczym, administracją oraz prywatne firmy. W większości przypadków studenci sami wyszukują miejsca praktyk, które muszą być zgodne z kierunkiem ich kształcenia. Mogą w tej kwestii również liczyć na wsparcie pracowników dydaktycznych. Instytucje oraz dobór

miejsca praktyk dla wizytowanego kierunku studenci oceniają pozytywnie, głównie ze względu na fakt, iż umiejętności zdobywane podczas praktyk są uzupełnieniem wiedzy, a przede wszystkim rozwijają kompetencje studentów, którzy łatwiej wchodzą w życie zawodowe, niekiedy już podczas studiów.

Budynek główny pochodzi z lat 50 –tych i podlegał późniejszej rozbudowie. Budynek Wydziału jest częściowo przystosowany do potrzeb studentów niepełnosprawnych. W budynku zapewniono jednak podjazd dla osób niepełnosprawnych, umożliwiającą dostęp do poziomu parteru. W niektórych budynkach ogólnouczelnianych (oddanych do użytku w ostatnich latach) są zainstalowane windy. W większości dostosowano toalety w poszczególnych budynkach. W pełni dostosowana jest biblioteka do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Wydział w dalszym ciągu w miarę możliwości stara się likwidować bariery architektoniczne, a także jest zainteresowany specjalistycznym sprzętem wspomagającym osoby z niepełnosprawnościami wzroku czy słuchu.

**Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego - w pełni,
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.....**

Baza dydaktyczna, którą dysponuje jednostka w wystarczającym stopniu tworzy warunki umożliwiające osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Wyróżniająco można ocenić bazę biblioteczną. Pewną słabością jest natomiast niepełne dostosowanie budynku głównego Wydziału do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Zgodnie z Raportem samooceny jednostka deklaruje, iż na Wydziale ukształtowały się dwa główne profile badawcze mieszczące się w dziedzinie nauk ekonomicznych. Pierwszy w dyscyplinie *ekonomia* i drugi w dyscyplinie nauk o zarządzaniu. W ramach badań statutowych w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie *ekonomia* prowadzone są badania w obszarze badawczym zatytułowanym *Konkurencyjność gospodarki w wymiarze rynkowym i regionalnym*. W ramach tego obszaru realizowane są następujące tematy badawcze: *Rola rynków finansowych w rozwoju zrównoważonym, Ekonomiczne i kulturowe aspekty rozwoju regionalnego, Metody matematyczne, statystyczne i ekonometryczne w modelowaniu zjawisk społeczno-ekonomicznych, Czynniki konkurencyjności polskiego sektora żywnościowego, Regionalne uwarunkowania polityki gospodarczej, Współczesne aspekty polityki społecznej i ubezpieczeń*.

W dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu prowadzone są badania w obszarze badawczym zatytułowanym *Organizacje i zarządzanie w warunkach niepewności*. W ramach tego obszaru realizowane są następujące tematy: *Rozwój rynków i działań marketingowych, Determinanty innowacyjności przedsiębiorstw, Wycena zasobów i organizacji w warunkach niepewności, Współczesne uwarunkowania zarządzania, Doskonalenie jakości informacji ekonomicznej w zarządzaniu podmiotami gospodarczymi, Determinanty zarządzania kapitałem ludzkim przedsiębiorstw i jednostek samorządu terytorialnego*.

Na Wydziale Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie realizowanych było 12 projektów finansowanych przez KBN-MNiSW (NCBiR). Z tego 7 to projekty własne, 2 habilitacyjne oraz 3 promotorskie. Realizowane były także 2 projekty badawcze międzynarodowe: Projekt Polsko-Niemieckiej Fundacji na Rzecz Nauki (FHM-Nr. TO-808) oraz LEONARDO DA VINCI PROGRAMDE/12/LLP-LdV/TOI/147526.

W Raporcie samooceny przedstawiono podział środków przyznanych Wydziałowi na działalność statutową w 2012 r. według poszczególnych katedr prowadzących określone tematy badawcze. Wynika z niego, iż łączne nakłady na działalność badawczą z tego źródła wyniosły ok. 135 tys. zł.

Pracownicy Wydziału Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie w 2012 r., byli autorami łącznie 248 publikacji.

Od 2006 r. wydawany jest w języku angielskim wydziałowy periodyk „Olsztyn EconomicJournal”, który powstał z połączenia wydawanych wcześniej „EconomicSciences” i „Zagadnień Ekonomicznych”. Jest to zeszyt naukowy wydawany przez Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w cyklu półrocznym. Od stycznia 2013 r. czasopismo wydawane jest w formie kwartalnika (4 zeszyty w ciągu roku).

Uczelnia deklaruje, iż istnieje wyraźny związek pomiędzy założonymi efektami kształcenia a prowadzonymi badaniami. Coraz istotniejszy staje się także udział studentów w tych badaniach, co sprzyja m.in. ich działalności publikacyjnej oraz budowaniu umiejętności analitycznych.

Bogatą działalność prowadzą koła naukowe. Aktualnie aktywnych jest 7 kół: Koło Naukowe Marketingu, Koło Naukowe Makroekonomii, Koło Naukowe „*Ekonomia Międzynarodowa*”, Koło Naukowe Rachunkowości, Koło Naukowe Zarządzania Zasobami Ludzkimi Creative, Koło Naukowe Inwestorów, Koło Naukowe Benefit.

Prowadzenie badań naukowych na Wydziale z punktu widzenia realizacji efektów kształcenia na kierunku *ekonomia* nie budzi najmniejszych zastrzeżeń. Można potwierdzić także ich wpływ na proces dydaktyczny. Badania są inspiracją na przykład do przygotowywania wykładów do wyboru z uwzględnieniem uzyskiwanych wyników badań. Realizowane przedsięwzięcia badawcze inspirowały tematy prac promocyjnych studentów czy zadania podejmowane przez koła naukowe. Na podstawie rozmów w trakcie wizytacji ustalono, iż uzyskiwane granty badawcze mieszczą się w profilu dydaktycznym katedr i w związku z tym, badania i projekty badawcze są spójne z kierunkami kształcenia poszczególnych katedr. Występują przypadki włączania doktorantów do projektów badawczych (na przykład w projekcie Katedry Polityki Społecznej i Ubezpieczeń). Można zauważyć, iż przy poszczególnych katedrach funkcjonują koła naukowe, lub grupy studentów którzy są zainteresowani w rozwoju naukowym, publikowaniu, włączaniu do konferencji. Zdarzają się przypadki publikowania prac studentów. Koła naukowe wspierają organizację dni nauki na Wydziale. Opiekunami kół są pracownicy naukowcy specjalizujący się danej dziedzinie, np. opiekunem koła ubezpieczeń jest osoba ze stopniem dr przygotowującą rozprawę habilitacyjną z zakresu ubezpieczeń. Można zatem wnioskować o stosunkowo silnym powiązaniu prowadzonych prac badawczych z procesem dydaktycznym.

W opinii studentów, Wydział stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych. W ramach prowadzonych projektów studenci włączeni są aktywnie zarówno w prace merytoryczne, organizacyjne, a także uczą się jak pozyskiwać finansowanie z różnych źródeł. Najpowszechniejszą formą uczestnictwa studentów w badaniach naukowych jest ich

zaangażowanie w działalność kół naukowych, których członkowie chcąc się rozwijać szukają możliwości właśnie w projektach badawczych. Podczas spotkania ZO PKA z kołami naukowymi działającym na WNE, opiekunowie kół wymienili kilka projektów realizowanych we współpracy ze studentami. Przyznali również, że zachęcają studentów do pisania i publikowania tekstów naukowych. Warto podkreślić, że w zaprezentowanych przez Wydział publikacjach naukowych udział studentów jest wysoki oraz w pełni została poszanowana zasada praw autorskich. Studenci przyznali, że każdy ich wkład w badania czy artykuły jest zaznaczany i są współautorami na równi z przedstawicielami kadry dydaktycznej.

Realizowano przez 10 lat projekt badawczy wspólnie z SGH, który polegał na organizacji seminariów naukowych z udziałem studentów zagranicznych w takich instytucjach jak urzędy pracy, ośrodki pomocy społecznej. Studenci przygotowywali wytyczenia na określone tematy. Inny przejaw takiej współpracy to realizacja grantów z Uniwersytetem Łódzkim i Uniwersytetem Ekonomicznym w Katowicach, przy czym do tego ostatniego zaangażowano także doktoranta. Organizowane są konferencje, w których uczestniczą przedstawiciele licznych ośrodków naukowych. Szeroka jest współpraca z IPiSS. W jej ramach wydawane są książki, które mają bezpośredni związek z dydaktyką. Należy wysoko ocenić wpływ współpracy naukowej i badawczej z innymi jednostkami na proces dydaktyczny.

Studenci chwalą sobie zajęcia z osobami mającymi doświadczenie praktyczne w zakresie ocenianego kierunku, ponieważ poza wiedzą przekazują im niezbędne informacje z punktu widzenia rzeczywiście funkcjonującego przedsiębiorstwa czy instytucji.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.....

Jednostka prowadzi ożywioną działalność badawczo- naukową w dyscyplinie *ekonomia*. W zróżnicowanych formach prowadzona działalność naukowa wspiera proces dydaktyczny. Można wskazać na inspirowanie tematów prac dyplomowych, czy prowadzenie wykładów do wyboru prezentujących wyniki badań. Szczególnie cenne jest wspieranie ruchu kół naukowych, włączanie ich uczestników do organizowania konferencji i seminariów, a nawet publikowanie wyników prac studenckich. Jako dobrą praktykę można potraktować także współpracę z innymi jednostkami naukowymi wspierającą proces dydaktyczny.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Warunki rekrutacji na studia I stopnia nie odbiegają od ogólnopolskich standardów. Warunkiem ubiegania się o przyjęcie na studia drugiego stopnia (magisterskie) jest posiadanie dyplomu ukończenia studiów, co najmniej pierwszego stopnia (zawodowych) na jednym z określonych przez Radę Wydziału kierunków studiów (lista jest podana), na których suma punktów ECTS z przedmiotów z zakresu nauk ekonomicznych wynosiła minimum 10). Wydziałowa Procedura rekrutacji na studia drugiego stopnia, WSZJK-R-NE-1 jest podana do publicznej wiadomości, podobnie jak warunki rekrutacji na I stopień studiów.

Głównym kryterium naboru jest ranking ostatecznego wyniku studiów (bez wyrównania do pełnej oceny) w ramach określonego limitu miejsc. Jeśli komuś brakuje kilka punktów, to istnieje możliwość uzupełnienia tego w I semestrze, jednak nie można uzupełnić pełnej puli 10 pkt. Procedura taka jest przejrzysta i nie narusza zasady równych szans, ponieważ jest

podana z wyprzedzeniem, a zatem nawet student innego kierunku niż wymienione w warunkach rekrutacji jest w stanie poprzez przedmioty do wyboru uzyskać 10 pkt. ECTS przed złożeniem aplikacji na studia II stopnia. Warunki rekrutacji są dostosowane do potencjału dydaktycznego jednostki.

Zasady i procedury rekrutacji na studia są przejrzyste. Studenci przyznali, iż każdy ma równe szanse dostania się na wybrany przez nich kierunek-ekonomię. Przedmiotybrane pod uwagę podczas rekrutacji, są w odczuciu studentów pewną podstawą dla kierunku, zatem dobór kandydatów mających podobny zasób wiedzy jest jak najbardziej uzasadniony.

7.2)

System ECTS przyjęty przez Wydział pozwala na prawidłowe określenie czasu i nakładu pracy studenta na kierunku *ekonomia*. Struktura ocen z ostatniej sesji wskazuje na relatywną prawidłowość systemu oceniania. Dominują oceny dostateczne (28,6%), zaś oceny bardzo dobre stanowią 18% ogółu. Wydaje się, że 6,4% przypadające na oceny niedostateczne to trochę za mało. W przypadku ocen z egzaminu dyplomowego, wydają się one zawyżone, gdyż dominują oceny bardzo dobre (38,2%), oceny dobry plus stanowią 17,7%, zaś oceny dobre 28,1% ogółu. Tylko 16% przypada na oceny dostateczne i niedostateczne.

Nakład pracy i czas niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest optymalny. W opinii studentów, gdy konieczne są dodatkowe godziny, obszerniejsze wyjaśnienia zagadnień, zawsze kadra dydaktyczna oraz Władze Wydziału przychylne są do propozycji studentów.

Wymagania zawarte w sylabusach wskazują, że system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się. Wymagania te nie zawsze są jednak wystandaryzowane, zwłaszcza w odniesieniu do możliwości uzyskiwania poszczególnych ocen.

System oceny osiągnięć studentów jest systemem ogólnouczelnianym, wymagania w nim zawarte są wystandaryzowane. System jest zorientowany na proces uczenia się oraz jest transparentny. Studenci mają dostęp do swoich prac zaliczeniowych. Oceny formułowane są w sposób obiektywny. W razie potrzeby studenci otrzymują od wykładowców wskazówki dotyczące swoich prac i dokładne wyjaśnienie sformułowanych ocen.

7.3)

Organizacja i struktura programu studiów umożliwiają studentom korzystanie z programów wymiany studenckiej zarówno w kraju jak i zagranicą. Największą popularnością cieszy się program Erasmus. Liczba studentów wyjeżdżających jest większa niż przyjeżdżających, choć liczba wyjeżdżających nie jest jednak imponująca. W ostatnim roku wyjechało na studia zagranicą 14 studentów ocenianego kierunku, zaś przyjechały 4 osoby. Należy wzmocnić środki zachęty dla studentów zainteresowanych programami wymiany międzynarodowej. Dla studentów przyjeżdżających przygotowano ofertę zajęć w języku angielskim na kierunku *ekonomia*.

Studenci wizytowanego kierunku uczestniczą w programie wymiany międzynarodowej Erasmus. Na odrębnej stronie internetowej Biura ds. Współpracy Międzynarodowej UWM zamieszczone są wszystkie niezbędne informacje dotyczące wyjazdu zarówno na okres studiów jak i praktykę. Znajduje się tam szczegółowy harmonogram oraz zasady rekrutacji. Pracownicy biura zajmują się wsparciem i obsługą studentów wyjeżdżających do uczelni partnerskich w ramach Programu Erasmus, w szczególności służą pomocą w procesie aplikacji, formalnościach związanych z wyjazdem oraz rozliczeniem pobytu. Wydział Nauk Ekonomicznych posiada swojego koordynatora programu, który udziela niezbędnych

informacji oraz wspiera studentów w procedurze przygotowania się do wyjazdu. Po powrocie z zagranicy studenci mogą bez problemu nadrobić różnice programowe (jeżeli takie wystąpią) w dogodnym terminie, co nie powoduje wydłużenia toku studiów. Wsparciem i promocją wiedzy na temat wymiany zajmuje się również Samorząd Studencki.

Wydział prowadzi ożywioną współpracę międzynarodową. Poza udziałem w programie Erasmus można wskazać na organizowane wyjazdy studyjne, udział w międzynarodowych sieciach naukowych i dydaktycznych, organizowanie gościnnych wykładów. Na szczególne wyróżnienie zasługuje udział w projekcie Pro-edu – międzynarodowym programie umożliwiającym uczestniczenie w zajęciach prowadzonych w zagranicznych uczelniach. Z punktu widzenia wpływu na proces dydaktyczny należy podkreślić znaczenie Współpracy z Harvard Business School, która zaowocowała wprowadzeniem do oferty kształcenia przedmiotu nauczanego w języku angielskim *Microeconomics of Competitiveness* oraz realizacją związanych z nim zajęć dydaktycznych zgodnie z formułą i standardami Harvard Business School. Wymiana pracowników z ośrodkami ze Słowacji i Ukrainy pozwoliła na zapoznanie się z ich programami i doświadczeniami dydaktycznymi oraz wykorzystanie wybranych, dobrych praktyk w tym zakresie. Kontakty z Laurea University of Applied Sciences mają na celu poznanie istoty modelu kształcenia LbD i potencjalne wdrożenie go, bądź jego wybranych elementów, w edukacji ekonomicznej.

Wymiana zagraniczna pozytywnie wpływa na osiąganie zakładanych efektów kształcenia, daje możliwość nabycia dodatkowych kompetencji związanych z kierunkiem *ekonomia* przez studentów, biorących udział w takiej wymianie.

7.4)

Działalność wydziału jest zorientowana na potrzeby w zakresie rozwoju naukowego, dydaktycznego i kulturowego studentów kierunku *ekonomia*.

Wybór promotora pracy dyplomowej następuje na zasadzie indywidualnych konsultacji między studentami a opiekunami prac dyplomowych. Studenci nie zgłaszali zastrzeżeń w tej kwestii. Obecni na spotkaniu wyrazili zdanie, iż mogą swobodnie wybrać temat pracy dyplomowej realizowanej pod kierunkiem opiekuna naukowego. Co ważne, część prac dyplomowych realizowana jest na przykładach konkretnych problemów przedsiębiorstw, co umożliwia studentom wykorzystanie swojej wiedzy w praktyce gospodarczej. Ważna dla studentów jest też możliwość realizowania prac badawczych w ramach pracy dyplomowej i działalności kół naukowych, którą stwarza Wydział. Na uwagę zasługuje bardzo aktywna działalność studenckich kół WNE. Poprzez zaangażowanie w pracę tych organizacji studenci nabywają kompetencje przydatne z punktu widzenia rynku pracy: rozwijają kompetencje miękkie, uczą się współpracy w zespole, nabywają umiejętności rozwiązywania konfliktów, zarządzania i koordynowania projektów czy poszukiwania źródeł finansowania. Podkreślić należy, iż studenci otrzymują wsparcie od opiekunów kół naukowych, którzy swym zaangażowaniem jeszcze bardziej mobilizują studentów do inwestowania w swój rozwój i działania na rzecz społeczności akademickiej.

Studenci wizytowanej jednostki mają możliwość studiowania wg indywidualnej organizacji studiów oraz indywidualnego planu studiów i programu kształcenia, które określa Regulamin Studiów. Obecni na spotkaniu studenci wiedzieli o tej możliwości.

W zakresie opieki dydaktycznej studenci mają również możliwość skorzystania z oferty przedmiotów do wyboru. Część z nich, która została włączona w skład oferty była inicjatywą studentów. Zajęcia w języku obcym dostosowane są do specjalności wizytowanego kierunku,

co umożliwia zdobycie studentom odpowiednich umiejętności językowych, które umożliwiają osiągnięcie efektów kształcenia zgodnych z aspiracjami studentów do praktyki lub pracy w branży za granicą.

Terminy i formy konsultacji z pracownikami naukowo – dydaktycznymi są dogodne dla potrzeb studentów wszystkich rodzajów studiów. Każdy wykładowca podaje na początku zajęć w jakich dniach i godzinach będzie dostępny dla studentów poza planowymi zajęciami dydaktycznymi. Ponadto większość wykładowców umożliwia ze sobą kontakt drogą elektroniczną.

Dostępność władz Wydziału jest w opinii studentów odpowiednia.

System wsparcia studentów w zakresie opieki naukowej i dydaktycznej funkcjonuje prawidłowo. Wsparcie w tym zakresie oferowane przez jednostkę ocenić należy pozytywnie.

Informacje zawarte w opisach przedmiotów są kompletne i zawierają aktualną literaturze przedmiotu na ogół w postaci podręczników. Wśród zaleceń dotyczących literatury warto w większym stopniu uwzględnić najnowsze publikacje w postaci artykułów w języku polskim i angielskim.

Studenci na pierwszych zajęciach są informowani o tym, jakie informacje mogą znaleźć w sylabusie danego przedmiotu. W opinii studentów sylabusy są kompletne, zawierają wszystkie niezbędne informacje z punktu widzenia studentów. Wskazane informacje są dla studentów wskazówką odpowiedniej realizacji programu dla danego przedmiotu

Studenci Wydziału mogą korzystać z pomocy materialnej na zasadach ogólnouczelnianych. Tryb przyznawania pomocy materialnej ustalony jest *Zarządzeniem Nr 76/2013 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dn. 13 września 2013 r. w sprawie Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie*. Od bieżącego roku akademickiego studenci wypełniają wnioski o pomoc materialną poprzez system USOSweb. Kryteria przyznawania stypendiów znane są studentom. Obecni na spotkaniu studenci nie zgłaszali problemów dotyczących wysokości i terminowości wypłacania świadczeń. Decyzje o przyznaniu pomocy materialnej, z wyjątkiem stypendium rektora, wydaje Wydziałowa Komisja Stypendialna powoływana zgodnie z art. 173 ust.1 pkt. 1-2 i 8 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. z 2012r., poz.572, z późn. zm.) decyzją Dziekana na wniosek Samorządu Studenckiego. Decyzje administracyjne w zakresie przyznawania pomocy materialnej wydawane w Uczelni są zgodne z Kodeksem postępowania administracyjnego.

Formą wsparcia studentów jest także możliwość uzyskania zakwaterowania w domach studenckich, zlokalizowanych na terenie kampusu uniwersyteckiego. O rozdysponowaniu miejsc w domach studenckich decyduje działająca w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim Fundacja „Żak”, za główne kryteria kwalifikacji przyjmując odległość miejsca zamieszkania studenta od Uczelni oraz jego sytuację materialną.

Wsparciem studentów szczególnie na drodze rozwoju i wejścia na drogę zawodową zajmuje się Biuro Promocji Zawodowej Studentów i Absolwentów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Studenci ocenianego kierunku jednak rzadko korzystają z pomocy Biura, uzasadniając to swoim brakiem zainteresowania jego ofertą.

Zarówno wsparcie naukowo-dydaktyczne jak też system pomocy materialnej sprzyjają rozwojowi naukowemu i społecznemu studentów.

Opinie studentów prezentowane podczas spotkania z ZO PKA wskazywały wiele pozytywnych aspektów kształcenia na kierunku *ekonomia* WNE. Studenci podkreślali, że zajęcia z nauczycielami akademickimi mającymi niejednokrotnie praktyczne doświadczenie

pozwalają im na lepsze przyswojenie wiedzy z danego przedmiotu. Spotkania czy zajęcia w przedsiębiorstwach dają im możliwość już podczas studiów spojrzenia na swoje przyszłe życie zawodowe, związane z kierunkiem studiów. Studenci zauważają współpracę Wydziału z otoczeniem gospodarczym, co ich zdaniem również ma pozytywny wpływ na ulepszanie oferty dydaktycznej. Pozytywnie studenci wypowiadali się na temat Władz Wydziału i kadry naukowo-dydaktycznej, która stara się nie tylko przekazywać wiedzę ale również zachęcać studentów do dodatkowej działalności- jak uczestnictwo w konferencjach, czy zaangażowanie w pracę kół naukowych i organizacji studenckich. Studenci nadmienili również, że dużym plusem jest ulokowanie wszystkich zajęć w jednym budynku.

Słabe strony procesu kształcenia, według studentów, to zbyt mała liczba zajęć wykorzystujących nowe technologie. Studenci chcieliby, aby kładzono nacisk na wykorzystanie narzędzi informatycznych, które mogą przydać się w pracy zawodowej już po ukończeniu studiów. Kwestią wymagającą unowocześnienia jest, zdaniem studentów, budynek Wydziału.

W świetle spotkania z kadrami akademicką należy sądzić, że nawiązana współpraca Wydziału z City Bank będzie sprzyjać wprowadzeniu w większym stopniu technologii informatycznych do realizowanych przedmiotów. W opinii zespołu oceniającego uwagę studentów należy potraktować jako pilną do rozwiązania.

Studenci kierunku *ekonomia* są zadowoleni z funkcjonującego systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej. System rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków jest dla studentów przejrzysty oraz znają procedury podejmowane w przypadku wystąpienia sytuacji problemowych i konfliktowych.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego - w pełni,

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1)

Warunki rekrutacji na studia I stopnia nie odbiegają od ogólnopolskich standardów. Warunkiem ubiegania się o przyjęcie na studia drugiego stopnia jest posiadanie dyplomu ukończenia studiów, co najmniej pierwszego stopnia na jednym z określonych przez Radę Wydziału kierunków studiów, na których suma punktów ECTS z przedmiotów z zakresu nauk ekonomicznych wynosiła minimum 10. Warunki rekrutacji są dostosowane do potencjału dydaktycznego jednostki.

Zasady i procedury rekrutacji studentów są z punktu widzenia studentów przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów, aczkolwiek należałoby zweryfikować zasady rekrutacji na studia drugiego stopnia.

7.2)

System ECTS przyjęty przez Wydział pozwala na prawidłowe określenie czasu i nakładu pracy studenta na kierunku *ekonomia*. Oceny końcowe z egzaminu dyplomowego wydają się zawyżone. Struktura ocen z sesji jest prawidłowa, jednak udział ocen niedostatecznych jest znikomy. Wymagania zawarte w sylabusach wskazują, że system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się. Wymagania te nie zawsze są jednak w pełni wystandaryzowane.

System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się. Studenci mają zapewniony dostęp do swoich prac zaliczeniowych

7.3)

Wydział prowadzi współpracę międzynarodową, która przyczynia się do doskonalenia procesu dydaktycznego. Najlepszym przykładem jest Współpraca z Harvard Business School, która zaowocowała wprowadzeniem do oferty kształcenia przedmiotu nauczanego w języku angielskim *Microeconomics of Competitiveness*.

Program studiów oraz działania wspierające prowadzone zarówno przez Wydział jak i Uczelnię sprzyjają mobilności studentów.

7.4)

System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów. Jest on nastawiony na studenta, stawia go jako ważnego uczestnika procesu kształcenia przez co umożliwia osiągnięcie założonych efektów kształcenia.

Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

W Uczelni został opracowany wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia w Uchwałą Nr 355 Senatu z dnia 26 lutego 2010 r. w sprawie wprowadzenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, uaktualniony Uchwałą Nr 198 Senatu z dnia 12 kwietnia 2013 r. w sprawie zmian wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Nadzór nad funkcjonowaniem systemu jakości kształcenia sprawuje Rektor. Za wprowadzenie i sprawne funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia odpowiedzialni są odpowiednio: właściwy prorektor ds. kształcenia oraz dziekan wydziału, kierownik jednostki ogólnouczelnianej i międzywydziałowej. Procedury przeglądu systemu określone zostały w Zarządzeniu Nr 70/2013 Rektora z dnia 28 sierpnia 2013 r. w sprawie zasad funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie i uaktualnione Zarządzeniem Nr 75/2013 w dniu 12 września 2013 r..

Na Wydziale Nauk Ekonomicznych nadzór nad funkcjonowaniem systemu jakości kształcenia sprawuje Dziekan. Działania związane z funkcjonowaniem Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia koordynuje powołany przez Dziekana – decyzją nr 2/2012 z dnia 4 października 2012 r. - 13 osobowy Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia na kadencja 2012 - 2016.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Wydziałowego Zespołu Komisji, na których omawiane były zagadnienia związane funkcjonowaniem na wydziale systemu.

Działania w zakresie doskonalenia jakości kształcenia można odnaleźć w Uczelni w roku 1999 kiedy to Senat UWM 13 grudnia 1999 roku przyjął stanowisko w sprawie rozwoju kształcenia, określając środki oraz metody doskonalenia procesu dydaktycznego i poprawy jakości kształcenia na Uniwersytecie. W roku 2009 wydano zwarte opracowanie p.t. „Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim” w którym ujęto podstawy formalno-prawne zapewniania jakości kształcenia oraz opracowane procedury oceny poszczególnych obszarów jakości kształcenia wraz z wzorcową dokumentacją. Uchwała Senatu z roku 2010 została uszczegółowiona przez zarządzenie nr 10/2010 Rektora UWM z dnia 26 lutego 2010 w sprawie zasad funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w UWM w Olsztynie. Wewnętrzny

system wskazuje priorytetowe działania w zakresie polityki jakości jak również określa takie elementy systemu jak: instytucjonalne umocowanie, struktura organizacyjna, dokumenty jakości kształcenia, procedury zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w tym system badań ankietowych. System wyznacza obszary oceny jakości kształcenia, które obejmują:

- dobór i jakość kadry naukowo-dydaktycznej dla kształcenia studentów i doktorantów;
- system i ofertę programową umożliwiającą nauczycielom akademickim podnoszenie kwalifikacji;
- przygotowanie kryteriów kwalifikacyjnych w zakresie doboru kandydatów oraz ustalenie limitów przyjęć na studia wyższe i trzeciego stopnia;
- opracowanie, monitorowanie i aktualizację planów studiów, programów nauczania oraz ich efektów w tym;
- monitoring i okresowy przegląd programów (z wykorzystaniem regularnych opinii zwrotnych od pracodawców, zewnętrznych ekspertów) i osiągnięć studentów;
- dokumentowanie przebiegu studiów z wykorzystaniem systemu USOS;
- proces dyplomowania z wykorzystaniem systemu antyplagiatowego;
- internacjonalizację programów kształcenia;
- zasoby do nauki oraz środki wsparcia dla studentów i doktorantów;
- ocenianie studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych;
- systemy informacyjne i publikowanie informacji na temat funkcjonowania uczelni.

Struktura organizacyjna systemu wyróżnia: Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Jakości kształcenia w Uniwersytecie przypisując mu funkcje koordynujące. Na poziomie uczelni w skład zespołu wchodzi: przewodniczący, jeden nauczyciel reprezentujący każdą podstawową jednostkę, przedstawiciel jednostek ogólnouczelnianych, dwóch studentów, jeden doktorant, przedstawiciel administracji z jednostki, która zakresem działania obejmuje audyty. Ponadto w strukturze systemu są powoływane przez dziekanów Zespoły ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia działające na poziomie wydziału lub innej jednostki ogólnouczelnianej. Za wprowadzenie i funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na poziomie Uczelni odpowiedzialny jest prorektor ds. kształcenia a na poziomie wydziału dziekan wydział uczy też kierownik jednostki ogólnouczelnianej i międzywydziałowej

Struktura zarządzania procesem kształcenia z punktu widzenia studentów jest przejrzysta, zapewnia im także pełnoprawny udział we wszystkich podejmowanych przez Wydział działaniach mających na celu ewaluację efektów kształcenia i programu studiów dla kierunku *ekonomia*. Studenci działający w Radzie Wydziału i komisjach koncentrujących swoje prace wokół procesu dydaktycznego i zapewniania jakości z wyprzedzeniem informowani są o przedmiocie obrad, czują również, że mają realny wpływ na program studiów. Ich postulaty zawsze są konsultowane i uzgadniane z Władzami Wydziału.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości kształcenia na Wydziale Nauk Ekonomicznych został dostosowany do zmian określonych w Systemie Uczelnianym i wprowadzony Uchwałą Rady Wydziału z dnia 19 czerwca 2013. System wyznacza następujące priorytety :

- monitorowanie i weryfikacja efektów kształcenia na wszystkich poziomach kształcenia i formach studiów,
- opracowanie procedury ewaluacji oraz doskonalenia efektywności Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia,
- opracowanie procedury przeprowadzania samooceny funkcjonowania jednostki, ze szczególnym uwzględnieniem sposobu realizacji zadań przewidzianych procedurami Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia,

- powiązanie obszarów kształcenia z potrzebami społecznymi i gospodarczymi kraju oraz regionu, z jednoczesnym podniesieniem stopnia przygotowania absolwentów,
- upowszechnianie idei uczenia się przez całe życie, której efektem jest nabywanie przez osoby uczące się kompetencji do wykonywania zadań wynikających z faktu kształtowania się nowych zawodów, funkcji i ról w społeczeństwie,
- zapewnienie łączności nauczania z badaniami naukowymi,
- zwiększenie podmiotowości studentów i doktorantów w procesie kształcenia,
- podnoszenie prestiżu, atrakcyjności, konkurencyjności UWM na krajowym i zagranicznym rynku edukacyjnym, poprzez podjęcie działań zmierzających do uzyskania certyfikatów i wyróżnień, przyznawanych przez instytucje akredytujące krajowe i zagraniczne,
- podnoszenie jakości procesu dydaktycznego poprzez doskonalenie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich,
- opracowanie systemu motywującego nauczycieli akademickich do działań pro jakościowych w obszarze dydaktyki.

Analizie i ocenie poddawane są następujące elementy procesu dydaktycznego:

1. dobór i jakość kadry naukowo-dydaktycznej, gwarantującej prowadzenie zajęć dla studentów przez wykwalifikowaną i kompetentną kadre,
2. przygotowanie kryteriów kwalifikacyjnych w zakresie doboru kandydatów oraz ustalanie limitów przyjęć na studia,
3. opracowywanie, monitorowanie i aktualizacja planów studiów i programów kształcenia oraz tworzenie procedur monitorowania i weryfikacji osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia, uwzględniające stosowanie wymagań w zakresie:
 - konstruowania planu studiów i programu kształcenia, z zachowaniem przyjętych w Uczelni wytycznych,
 - wyceny efektów kształcenia z zachowaniem zasad określonych w Europejskim Systemie Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS),
 - spełniania wymagań formalnych związanych z uchwalaniem planów studiów i programów kształcenia,
 - monitorowania i okresowego przeglądu z wykorzystaniem opinii przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego,
 - oferty krajowych programów mobilności studentów,
4. dokumentowanie przebiegu studiów od immatrykulacji do momentu zaliczenia ostatniego semestru studiów, z wykorzystaniem narzędzi informatycznych dostępnych w Uniwersyteckim Systemie Obsługi Studiów (USOS),
5. przygotowanie i wykonanie pracy dyplomowej oraz złożenie egzaminu dyplomowego, a także przygotowanie i wykonanie pracy doktorskiej z wykorzystaniem informatycznego systemu antyplagiatowego,
6. internacjonalizacja programów kształcenia, uwzględniająca:
 - zakres oferty w językach obcych kierowanej do studentów polskich i cudzoziemców,
 - zakres zagranicznych programów mobilności studentów,
7. ocenianie studentów i słuchaczy studiów podyplomowych z zachowaniem konieczności publikowania kryteriów i procedur oceny,
8. systemy informacyjne i publikowanie informacji służące pozyskiwaniu i poszerzaniu zakresu wiedzy na temat funkcjonowania uczelni, ze szczególnym uwzględnieniem charakterystyki procesu dydaktycznego (publikowanie w formie elektronicznej

planów studiów i programów kształcenia: sylabusów i efektów kształcenia, procedur toku studiów),

9. realizacja badań ankietowych wśród studentów, obejmująca:

- ocenę pracy pracowników naukowo-dydaktycznych oraz dydaktycznych,
- ocenę pracy pracowników dziekanatu,
- ocenę oferty dydaktycznej Wydziału oraz procesu dydaktycznego i jego kierunków rozwoju.

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 10/2010 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 26 lutego 2010 roku powołano Uczelniany Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia oraz Wydziałowe Zespoły ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, na okres kolejnej kadencji.

Za politykę jakości kształcenia na Wydziale Nauk Ekonomicznych odpowiada: Rada Wydziału, Władze Wydziału, Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, Wydziałowa Komisja Programowa, Kierownicy Katedr.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia określa precyzyjnie zakres kompetencji poszczególnych osób pełniących określone funkcje na Wydziale i Uczelni oraz gremiów.

Rada Wydziału zatwierdza główne dokumenty dotyczące rozwoju Wydziału, w tym polityki kształcenia i działań projakościowych w tym zakresie. W kompetencji Rady jest m.in. podejmowanie uchwał dotyczących planów studiów i programów kształcenia, uchwał zatwierdzających zasady i limity rekrutacji oraz powoływanie organów uczestniczących w procesie doskonalenia jakości kształcenia. Zespół oceniający podczas wizytacji zapoznał się z protokołami Rady Wydziału. Na posiedzeniach Rady omawiana była problematyka jakości kształcenia jak: analiza wyników kształcenia, sesji egzaminacyjnych, przegląd programów kształcenia, dobór promotorów i recenzentów, tematyka prac dyplomowych, współpraca z praktyką gospodarczą.

Władze Wydziału organizują proces kształcenia, przygotowują ofertę kształcenia i jej zmiany, upowszechniają wiedzę na temat toku studiów, w tym w szczególności związaną z działaniami mającymi na celu poprawę jakości kształcenia na Wydziale. Szczególną rolę odgrywają Prodziekani ds. toku studiów oraz ds. planów i programów kształcenia. Do ich obowiązków należą m.in.: inicjowanie, opracowywanie i wdrażanie programów kształcenia i planów studiów, nadzór i koordynacja procesu dydaktycznego studentów wraz z przygotowaniem związanej z tym dokumentacji, współpraca z Uczelnianym i Wydziałowym Zespołem ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, udział w pracach Senackiej Komisji Dydaktycznej i Wydziałowej Komisji Programowej, działania związane z zapewnieniem minimum kadrowego realizowanych kierunków studiów, kreowanie i podejmowanie zadań w zakresie prowadzonej polityki informacyjnej na Wydziale.

Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia przygotowuje procedury ewaluacji jakości kształcenia i koordynuje ich realizację. Do zadań Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia należy ponadto przedstawienie Radzie Wydziału corocznie do dnia 30 listopada sprawozdania z oceny jakości kształcenia wraz z analizą SWOT, przedstawienie Radzie Wydziału rekomendacji działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia, upowszechnianie wyników analiz jakości kształcenia na Wydziale. Do zadań zespołu należy również współpraca z Biurem ds. Kształcenia, Zespołem ds. Zarządzania Jakością kształcenia oraz Uczelnianym Zespołem ds. Zapewniania Jakości Kształcenia w obszarze działań projakościowych

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele wszystkich Katedr Wydziału oraz reprezentant Samorządu Studenckiego. Wewnętrzny system zakłada, iż wyniki prac Zespołu uwzględniane są w procesie doskonalenia jakości kształcenia.

Wydziałowa Komisja Programowa zajmuje się przeglądem i oceną planów studiów i programów kształcenia, analizą efektów kształcenia. Kierownicy Katedr prowadzą

systematyczne hospitację zajęć realizowanych w jednostce dydaktycznej, co stanowi, m.in. podstawę do indywidualnej oceny pracy dydaktycznej nauczyciela akademickiego. Do obowiązków kierowników należy opracowanie i przedstawienie harmonogramu konsultacji i seminariów. Kierownicy odpowiadają za rozwój naukowy pracowników oraz podnoszenie ich kwalifikacji dydaktycznych.

Dziekanat Wydziału Nauk Ekonomicznych zobowiązany jest do: przygotowania i prowadzenia dokumentacji związanej z przebiegiem studiów, przygotowania protokołów egzaminacyjnych i zaliczeniowych oraz indywidualnych kart osiągnięć studenta, współpracy z innymi jednostkami Uniwersytetu, w tym m.in. z Biurem ds. Kształcenia, Biurem ds. Studenckich, Biurem Karier, Kwesturą, przekazywania informacji dotyczącej planów studiów i programów kształcenia.

Na Wydziale Nauk Ekonomicznych w procesie zarządzania jakością kształcenia na kierunku *ekonomia* biorą udział: opiekunowie lat, opiekunowie kół naukowych, pełnomocnik dziekana ds. studentów niepełnosprawnych, pełnomocnik dziekana ds. praktyk oraz koordynator programu ERASMUS.

W realizacji celów strategicznych Wydziału Nauk Ekonomicznych bierze udział Rada Patronacka. Jej działalność ma charakter doradczy i wspierający prace władz Wydziału w procesie kształcenia. Do głównych obszarów współpracy między Radą a Wydziałem należą: opiniowanie i inicjowanie przez Radę Patronacką oferty kształcenia Wydziału Nauk Ekonomicznych w aspekcie jej dostosowania do potrzeb rynku pracy, wsparcie przy organizacji i realizacji praktyk studenckich oraz staży, realizacja części zajęć dydaktycznych w siedzibie przedsiębiorstw, realizacja projektu „Biznes Dyplom”, umożliwiającego przygotowywanie prac dyplomowych przez studentów WNE pod kierunkiem pracowników naukowych na zlecenie zainteresowanych firm, fundowanie nagród dla najlepszych absolwentów Wydziału.

Studenci uczestniczą w pracach mających na celu analizę efektów kształcenia oraz doskonalenie programu kształcenia. Ich zdaniem, w przypadku zdiagnozowania słabych stron programu kształcenia dokonywane są w nim zmiany. Jest to widoczne przede wszystkim w rozmowach i porównaniu programu- jego treści poszczególnych, po roku lub dwóch, ze studentami młodszych roczników kierunku.

Wewnętrzny system na poziomie wydziału ma opracowane procedury: hospitacji, rekrutacji, dyplomowania, ankietyzacji. Wizytacja zespołu oceniającego PKA pozwoliła ustalić, że w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia dokonuje się na kierunku *ekonomia* oceny następujących obszarów:

1. weryfikacja efektów kształcenia

W procesie ewaluacji i udoskonalania efektów oraz związanych z tym planów i programów kształcenia wykorzystuje się matryce efektów kształcenia, analizę metod weryfikacji efektów przedmiotowych, ankiety studenckie oraz hospitacje zajęć dydaktycznych (*Procedura hospitacji zajęć dydaktycznych, WSZJK-A-NE-3*).

Szczególnie wiele miejsca poświęcono opracowaniu sylabusów przedmiotowych. Narzędziem, które zostało wykorzystywane była aplikacja „Sylabus”, która w ostatnich dwóch latach została wyraźnie zmodyfikowana pod kątem wymagań Krajowych Ram Kwalifikacji. W ostatniej wersji informatycznej wdrożonej na kierunku *ekonomia* aplikacji „Sylabus” szczególnie dużo uwagi poświęcono określeniu sposobów weryfikacji efektów kształcenia, założonych dla przedmiotów/modułów. Prodziekani ds. toku studiów oraz ds. planów i programów kształcenia dokonuje weryfikacji przedstawionego sylabusu w tym metod weryfikacji efektów kształcenia. Zespół oceniający zapoznał się ze wzorem sylabusu. Zawiera on wszystkie niezbędne elementy. Pracownicy naukowo-dydaktyczni Wydziału

zobligowani są do archiwizowania prac zaliczeniowych, projektowych i egzaminacyjnych. Obecnie prowadzone są prace nad sformułowaniem procedury, która wyposaży Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia w kompetencje kontroli tychże prac w aspekcie ich skuteczności w procesie weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia. Podjęto próby nad precyzowaniem zasad oceny studentów np. nad określaniem minimalnych wymagań. Przygotowano do dyskusji projekt dla jednego z przedmiotów.

Weryfikacja końcowych efektów kształcenia dokonuje się poprzez ocenę procesu dyplomowania. SeminaRIA dyplomowe prowadzą samodzielni nauczyciele akademicy i upoważnieni przez Radę Wydziału doktorzy. Analiza procesu dyplomowania podczas wizytacji pozwala stwierdzić, iż należy w większym stopniu zapewnić udział samodzielnych nauczycieli akademickich w promotorstwie prac magisterskich.

Studentowi przysługuje swobodny wybór nauczyciela akademickiego, pod kierunkiem którego chce wykonać pracę. Jeżeli ze względów organizacyjnych nie ma możliwości przyjęcia do danego opiekuna pracy (lub na daną specjalność) wszystkich chętnych, o kolejności przyjęć decyduje właściwy Prodziekan, biorąc pod uwagę dotychczasowe wyniki studiowania oraz uzdolnienia i zainteresowania studenta. Na wniosek studenta, po zasięgnięciu opinii dotychczasowego opiekuna, właściwy Prodziekan może wyrazić zgodę na jego zmianę. Opracowane zostały standardy prac dyplomowych z uwagi na kryteria merytoryczne jak i formalne. Wszystkie prace dyplomowe przygotowywane przez studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych poddawane są procedurze antyplagiatowej. W tym celu wykorzystywany jest system antyplagiatowy. Praca jest oceniana przez opiekuna oraz recenzenta. Egzamin dyplomowy odbywa się w formie ustnej przed komisją powołaną przez właściwego Prodziekana. W skład komisji wchodzi przewodniczący komisji (Prodziekan lub inny nauczyciel akademicki przez niego wskazany), opiekun pracy i recenzent. Student losuje trzy pytania spośród pytań kierunkowych i specjalnościowych. Na Wydziale podjęto prace doskonalące proces dyplomowania. Opracowywana jest procedura, której celem ma być precyzyjne określenie wymagań stawianych pracom licencjackim i magisterskim oraz wskazanie działań, które pozwolą eliminować ich niedoskonałości. W tym celu po zakończeniu egzaminów dyplomowych w lipcu br. Przewodniczący Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia skierował do wszystkich recenzentów prac dyplomowych pismo z prośbą o wskazanie cech pozytywnych i negatywnych recenzowanych prac oraz o sformułowanie sugestii dla opiekunów prac i dyplomantów, które wpłynęłyby na poprawię jakości tych prac. Zakłada się, że również w przyszłości wnioski recenzentów prac będą uwzględnione w procedurze dyplomowania. Zespół oceniający otrzymał podczas wizytacji do wglądu te materiały.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zakłada monitorowanie losów absolwentów. W tym zakresie obowiązuje Zarządzenie Nr 51/2013 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 31 maja 2013 roku w sprawie określenia obszarów procesu dydaktycznego objętych badaniami ankietowymi, wzorów kwestionariuszy ankiet oraz procedur prowadzenia badań ankietowych. W związku z wprowadzonym obowiązkiem monitorowania losów absolwentów stworzona została aplikacja internetowa umożliwiająca prowadzenie automatycznej analizy statystycznej danych w systemie. Pierwsze badanie jest realizowane po 6 miesiącach od daty złożenia egzaminu dyplomowego, a następne po 3 i 5 latach. Przeprowadzone pilotażowe badania absolwentów kierunku *ekonomia* wskazały, iż około 50% absolwentów otrzymuje pracę po 3 miesiącach od ukończenia studiów, ale bardzo znacząca część nie podejmuje pracy. Stąd zdecydowano się na przeprowadzenie ankiety wśród studentów dotyczącej oczekiwań rynku pracy z perspektywy oceny studenta. Wyniki tych ankiet posłużyły do modyfikacji programu kształcenia, w tym profilu specjalności kształcenia.

Na Uniwersytecie trwały intensywne prace nad udoskonaleniem systemu informatycznego, do efektywnego zarządzania wynikami monitorowania losów absolwentów, również na poziomie wydziałowym. Działania te są finansowane m.in. ze środków UE w ramach zadania „Dostosowanie i wdrożenie modelu zarządzania jakością kształcenia w zakresie określania sylwetki i profilu absolwenta/-ki” w projekcie „Wzmocnienie potencjału adaptacyjnego UWM w Olsztynie”. Uczelnia a w tym wydział przygotowuje się do zadań w tym zakresie określonych w ustawie.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia przewiduje zasięgnięcie opinii studentów o procesie kształcenia. Na kierunku *ekonomia* prowadzone są badania ankietowe. Wyniki ankiet zostały przedstawione zespołowi oceniającemu. Rozmowa z dziekanem i prodziekanami Wydziału pozwoliła ustalić, iż wyniki ankiet uwzględniane są w doskonaleniu procesu dydaktycznego i polityce kadrowej. Około siedmiu osób prowadzących zajęcia na kierunku *ekonomia* otrzymało słabsze oceny. Władze wydziału przeprowadzały rozmowy z Prowadzącymi a Komisja ds. Jakości zaleciła wprowadzenie szkolenia z zakresu warsztatu pedagogicznego, co wyraźnie poprawiło wyniki kolejnych ankiet. Zespół oceniający otrzymał do wglądu syntezę wyników badań ankietowych za ostatnie dwa lata, która zawiera analizy porównawcze katedrami oraz stanowiskami.

Należy zauważyć, że w ramach prac doskonalących, obecnie na Uniwersytecie został przygotowany wspólnie z Samorządem Studentów i przyjęty nowy, ogólnouczelniany formularz ankietowy, w którym studenci oceniają realizację poszczególnych przedmiotów oraz pracę nauczycieli akademickich. Zmodyfikowana Procedura badania ankietowego została wprowadzona Zarządzeniem Rektora UWM z dnia 31 maja 2013 r., w którym załącznik określa kompetencje gremiów i organów uczelni dotyczących badań ankietowych.

Trzeba też zauważyć, iż Samorząd studentów ma możliwość wskazania zajęć które, w ich opinii powinni być poddane badaniom ankietowym.

Na kierunku *ekonomia* prowadzone są hospitacje zajęć.

Procedura hospitacji przewiduje objęcie tym systemem raz w roku pracowników zatrudnionych poniżej 4 lat nieposiadających stopnia naukowego doktora habilitowanego lub tytułu naukowego profesora. Co najmniej raz na cztery lata pracowników ze stażem powyżej 4 lat oraz wszystkich pracowników w następstwie negatywnych opinii na temat prowadzonych zajęć. Zespół oceniający otrzymał do wglądu arkusze hospitacyjne. W arkuszach znajdowały się uwagi i zalecenia osób hospitujących np. dotyczące stosowanych metod, pomocy dydaktycznych, umiejętności aktywizacji studentów. Hospitacje pozwoliły też na identyfikację potrzeb i opinii studentów dotyczących grupy zagadnień, którą studenci chcieli pogłębić, na przykład z zakresu funduszy i projektów unijnych.

Na kierunku *ekonomia* przeprowadza się systematycznie przeglądy programów kształcenia. Rada Wydziału zatwierdza programy kształcenia pięć miesięcy przed rozpoczęciem roku akademickiego. Do stycznia każdego roku propozycje zmian programowych mogą zgłaszać Katedry, opiekunowie specjalności. Propozycje te są dyskutowane na Komisjach Programowych. Na podstawie przedstawionych protokołów można stwierdzić iż w roku 2013 odbyło się pięć spotkań Komisji dotyczących przeglądów, w tym zmian programowych. Ponadto na wydziale działa gremium - Forum Kierowników Katedr- na którym również podejmuje się dyskusje nad programem kształcenia.

Wewnętrzny system przewiduje również okresową ocenę kadry akademickiej. Ocena ta obejmuje działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną. Zespół oceniający uważa iż warto w ocenie działalności dydaktycznej wprowadzić ocenę innowacyjności nauczyciela akademickiego z uwagi na warsztat dydaktyczny. Warto zauważyć, że opinia studentów jest uwzględniana w ocenie okresowej nauczyciela akademickiego.

Wszystkie informacje i dokumenty dotyczące procesu kształcenia na Wydziale Nauk Ekonomicznych na kierunku *ekonomia* są dostępne na stronie internetowej Uniwersytetu i Wydziału. W szczególności są to informacje dotyczące: zasad i harmonogramu rekrutacji na studia, w tym na kierunek *ekonomia* (w tym wydziałowa *Procedura rekrutacji na studia drugiego stopnia, WSZJK-R-NE-1*), planów i programów kształcenia na poszczególnych kierunkach i specjalnościach, w tym na kierunku *ekonomia*, efektów kształcenia na poszczególnych kierunkach i stopniach studiów, tym na kierunku *ekonomia*, zasad odbywania praktyk studenckich i procesu dyplomowania, aktualnych planów studiów, podziału na grupy studenckie, terminów zjazdów na studiach niestacjonarnych, harmonogramów egzaminów dyplomowych, działalności kół naukowych, dokumentów związanych z polityką jakości kształcenia, aktualności, w tym m.in.: zapisy na przedmioty fakultatywne, zapisy na lektoraty, wychowanie fizyczne, przedmioty w ramach modułu ogólnouczelnianego, informacje o wykładach otwartych, konkursy skierowane do studentów itp.

System zakłada publikowanie na stronie internetowej Uniwersytetu oraz Wydziału sprawozdania z audytów wydziałowych. Ponadto sprawozdania i audyty przedkładane są Radzie Wydziału. Wnioski z audytów wydziałowych są przekazywane Senatowi Uniwersytetu.

Rozmowa z władzami wydziału pozwala ustalić, że coraz szerszy zakres informacji skierowanej do studentów oferuje system USOS. Oprócz ocen z zaliczeń i egzaminów za pośrednictwem USOS udostępniane są sylabusy poszczególnych modułów, zawierające treści zajęć, przedmiotowe efekty kształcenia oraz ich odniesienie do efektów kierunkowych i obszarowych, formy i metody dydaktyczne, warunki zaliczenia oraz kalkulację punktów ECTS.

Studenci mają dostęp do informacji związanych z wynikami monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwaniu efektów kształcenia. Przedstawiciele studentów obecni w gremiach odpowiedzialnych za ten proces przekazują informacje w tym zakresie pozostałym studentom.

8.2)

Studenci i kadra akademicka bierze czynny udział w procesie budowania kultury jakości kształcenia. Przegląd przedstawionej podczas wizytacji dokumentacji, oraz przeprowadzone rozmowy pozwala uznać, iż studenci jako członkowie Wydziałowej Komisji Programowej jak Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia i Radzie Wydziału biorą udział w określaniu i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. Ponadto wszyscy studenci wyrażają swoje opinie w ramach procesu ankietyzacji. Tematyka Rady Wydziału obejmuje ważne elementy procesu dydaktycznego jak: zatwierdzanie programu studiów, opiniowanie efektów kształcenia, procesu dyplomowania, analizy wyników sesji egzaminacyjnych itd.

Współpraca Wydziału z Radą Patronacką jest udokumentowana. Odbyły się dwa spotkania, na których dyskutowano o strategii wydziału i programie kształcenia. Relacje z pracodawcami mają też charakter niesformalizowany. Przykładem takich działań jest uruchomienie zajęć prowadzonych w instytucjach (np. Agencja Rynku Rolnego) i przedsiębiorstwach, o czym szeroko informowali nauczyciele akademicy podczas spotkania zespołu oceniającego z kadrami. Zajęcia takie realizują cele kształcenia i wzmacniają pozycję absolwenta kierunku *ekonomia* na rynku pracy, gdyż wprowadzają proces dydaktyczny w środowisko pracy.

Rada Patronacka zasugerowała wyodrębnienie z badań naukowych oraz kształcenia tematyki związanej z zarządzaniem kadrami z uwagi na potrzeby rynku pracy. Na Wydziale powstała Katedra zarządzania kadrami, wprowadzono też odpowiednią specjalność kształcenia oraz wykłady do wyboru z tej problematyki. Na spotkaniu z kadrami sygnalizowano

porozumienie zawarte z City Bank, które przewiduje kształcenie na specjalności anglojęzycznej. Specjalność taka kształci około 15 studentów.

Studenci wiedzą jak ważna jest jakość kształcenia i są świadomi swojej roli w funkcjonującym na Wydziale procesie zapewniania jakości kształcenia. Przedstawiciele WRSS aktywnie uczestniczą w posiedzeniach Rady Wydziału, Komisji Dydaktycznej oraz pozostałych gremiów mających na celu podnoszenie jakości kształcenia. Władze Wydziału prowadzą otwartą politykę informacyjną skierowaną do studentów dotyczącą jakości kształcenia. Wyniki oceny nauczycieli akademickich znane są studentom, którzy widzą efekty płynące z ewaluacji.

Przedstawiciele studentów uczestniczą również w procesie optymalizacji osiąganych efektów kształcenia, opiniują plan i program studiów, mają realny wpływ na zmiany w nim dokonywane. Studenci często też wychodzą z własną inicjatywą dotyczącą udoskonalania programu studiów.

Ocena skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na kierunku *ekonomia* obejmuje: analizę audytów i działań poaudytowych, stopień realizacji celów systemu, aktualność założeń prawnych, opinie interesariuszy, doświadczenia zdobyte z działań pro jakościowych.

Zespół oceniający uważa iż warto w wyniku prowadzonych ocen nad skutecznością systemu rozważyć budowanie katalogu dobrych praktyk na kierunku *ekonomia* i upowszechnianie ich na innych kierunkach.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+	+	+
umiejętności	+	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

+- pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego - w pełni,

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1)

Wydział Nauk Ekonomicznych ma wypracowaną przejrzystą strukturę zarządzania jakością na kierunku *ekonomia*. Dokonywane są przeglądy programowe, ankietowanie zajęć, badanie losów absolwenta, okresowe oceny kadry, hospitacje zajęć. Wyniki tych działań stanowią podstawę do doskonalenia procesu dydaktycznego.

8.2)

W budowie kultury jakości uczestniczy kadra akademicka, studenci, władze Wydziału oraz przedstawiciele Rady Patronackiej. Należy pogłębiać formy współpracy z praktyką gospodarczą w celu doskonalenia procesu kształcenia..

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1. koncepcja rozwoju kierunku		x			
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		x			
3. program studiów		x			
4. zasoby kadrowe		x			
5. infrastruktura dydaktyczna		x			
6. prowadzenie badań naukowych		x			
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się		x			
8. wewnętrzny system zapewnienia jakości		x			

Kierunek *ekonomia* ma na Wydziale Nauk Ekonomicznych właściwe warunki rozwoju. Zapewnia je ustabilizowana kadra akademicka, prowadzone badania naukowe oraz współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Wewnętrzny system zapewnienia jakości pozwala na doskonalenie procesu dydaktycznego, choć wymaga szczególnego działania w zakresie procesu dyplomowania, troski o właściwe proporcje między dyscyplinami kształcenia kształtującymi profil programowy kierunku *ekonomia* a w szczególności właściwego nasycenia programu studiów treściami kształcenia z zakresu dyscypliny *ekonomia*. Kierunek charakteryzuje się niesłabnącym zainteresowaniem kandydatów (szczególnie na studia stacjonarne), co wskazuje na przystosowanie jego formuły do potrzeb osób zainteresowanych tego typu studiami w regionie. Sformułowane cele strategiczne wymagają konsekwencji w ich realizacji, w szczególności w zakresie doskonalenia jakości kształcenia, w tym internacjonalizacji kształcenia, co będzie sprzyjać osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia i rozwojowi kierunku.